

SUOMEN VALTUUSKUNNAN LOPPURAPORTTI

UNFCCC:N ILMASTONEUVOTTELUT LIMA, PERU 1.-13.12.2014

Raportti seuraavista kokouksista

- YK:n ilmastopimuksen osapuolikokouksen 20. istunto (COP 20)
- Kioton pöytäkirjan osapuolikokouksen 10. istunto (CMP 10)
- Durbanin toimintaohjelman (ADP) 2.7 istunto
- Tieteellisteknisen avustavan toimielimen 41. istunto (SBSTA 41)
- Toimeenpanoa seuraavan alaelimen 41. istunto (SBI 41)

Sekä liitteenä

- Suomen valtuuskunta Liman ilmastoneuvotteluissa
- Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasosen puhe kokouksen korkean tason osuuden aikana
- Raportissa käytetyt lyhenteet

Sisällysluettelo

1. LIMAN TULOKSET LYHYESTI (<i>Harri Laurikka</i>).....	4
2. DURBANIN TYÖOHJELMA (<i>Harri Laurikka, Paula Perälä, Laura Aho, Juha Pyykkö, Jatta Jämsén</i>)	5
2.1 Durbanin työohjelman päätös.....	5
2.2 Pariisin sopimuksen elementit.....	6
3. AVAUS- JA PÄÄTÖSISTUNNOT SEKÄ KORKEAN TASO OSUUDET (<i>Juha Pyykkö, Tuulia Toikka</i>).....	8
3.1 Avausistunnot.....	8
3.2 Ministerikeskustelu Durbanin toimintaohjelmasta.....	9
3.3 Ministerikeskustelu ilmastorahoituksesta	11
3.4 ADP-päätösistunto	12
4. COP-20, CMP-10 SEKÄ ALAELINTEN (SBI, SBSTA) ISTUNNOT	14
4.1 Rahoitus (COP 9 ja 12, CMP 7, SBI 4c ja 11) (<i>Folke Sundman</i>)	14
4.2 Sopeutuminen, vähiten kehittyneet maat sekä vahingot ja menetykset (COP 7-8, 12f ja 16, SBSTA 3-4 ja 7, SBI 7-10) (<i>Johanna Pietikäinen, Matti Nummelin</i>).....	16
4.3 Metsät, maankäyttö ja maatalous (SBSTA 6 ja 11c-d) (<i>Matti Kahra, Heikki Granholm, Aulikki Kauppila, Hanna Gehör</i>)	18
4.4 Teollisuusmaiden raportointi (COP13, CMP 9, SBSTA 10a, SBI 3) (<i>Riitta Pipatti, Paula Perälä, Maria Vuorelma</i>).....	19
4.5 Kehitysmaiden raportointi (COP 14, SBI 4a-b) (<i>Matti Nummelin</i>)	20
4.6 Muut raportointiasiat (SBSTA 10c) (<i>Riitta Pipatti, Paula Perälä</i>)	20
4.7 Monenkeskinen arviointi (Multilateral Assessment) (SBI 2c) (<i>Paula Perälä, Karoliina Anttonen</i>)	21
4.8 Päätösten 2/CMP.7–4/CMP.7 ja 1/CMP.8 täytäntöönpano (Kioton pöytäkirjan 5, 7 ja 8 artikla) (SBSTA 11a) (<i>Karoliina Anttonen, Riitta Pipatti</i>).....	22

4.9 Dohan muutoksen G kohdan selventäminen (3.7 ter artikla) (CMP 10, SBSTA 11b) (<i>Karoliina Anttonen, Tuomas Kuokkanen, Riitta Pipatti</i>).....	23
4.10 Kioton pöytäkirjan joustokeinot ja ilmastopimuksen alaiset markkinamekanismit sekä ei-markkinapohjaiset lähestymistavat (CMP4-5, SBSTA 12, SBI 6) (<i>Karoliina Anttonen, Marko Berglund</i>).....	23
4.11 Kehitysmaiden toimintavalmiuksien tukeminen (COP 15, CMP 11, SBI 13) (<i>Matti Nummelin</i>).....	24
4.12 Oikeudelliset asiat (COP 5-6, CMP 6) (<i>Tuomas Kuokkanen</i>).....	25
4.13 Ilmastopimuksen tavoitteen uudelleentarkastelu ja tieteelliset kysymykset (COP 10, SBSTA 8, SBI 15) (<i>Laura Aho</i>).....	26
4.14 Ilmastopolitiikan vastetimet (COP16a, CMP 12, SBSTA 9, SBI 14) (<i>Jatta Jämsén, Juha Pyykkö</i>).....	27
4.15 Työohjelma kansallisista hillintätoimista (SBI 5) (<i>Outi Myatt-Hirvonen</i>).....	27
4.16 Kansainvälinen lento- ja meriliikenne (SBSTA 10d) (<i>Anita Mäkinen</i>).....	28
4.17 Artikla 6 (ADP, SBI-19b, COP21) (<i>Maria Vuorelma</i>).....	29
4.18 Ilmasto ja sukupuolten tasa-arvo (COP 17, SBI 16, Gender Day 9.12.) (<i>Aira Kalela</i>)	29
5. MUUT ASIAT.....	30
5.1 Fossiilisten polttoaineiden tuet (<i>Jatta Jämsén, Maria Vuorelma</i>).....	30
5.2 Pohjoismainen yhteistyö (<i>Outi Leskelä</i>).....	31
5.3 Nuoret (<i>Liisa Kallio</i>).....	32

1. LIMAN TULOKSET LYHYESTI (*Harri Laurikka*)

Liman ilmastokokouksessa onnistuttiin saamaan aikaan tyydyttävä paketti vuoden 2015 ilmastopimuksen valmistelun osalta. Paketti saavutettiin reilusti yliajalla lauantain ja sunnuntain välisenä yönä 14.12. erittäin vaikeiden neuvottelujen jälkeen.

Vaikka paketti ei ole täysin EU:n tavoitteiden mukainen, Liman päätös pitää ilmastoneuvottelut edelleen raiteella kohti päätavoitetta, eli sopimusta uudesta ilmastopimuksesta vuoden 2015 lopulla.

Liman kokouksen tärkeimpiä tuloksia ovat:

- ”[Lima call for climate action](#)”: päätös etenemisestä ennen Pariisia ja sen jälkeen:
 - uuteen ilmastopimukseen annettavien aiottujen kansallisten kontribuutioiden (INDC) luonne
 - ohjeistus kansallisten kontribuutioiden yhteydessä annettavista tiedoista
 - kansallisten kontribuutioiden julkaiseminen ja käsittely
 - toimet, joilla pyritään hillitsemään päästöjä ennen vuotta 2020
- Neuvotteluteksti: vuoden 2015 ilmastopimuksen keskeisten elementtien yksityiskohtainen kartoitus ja ratkaisuvaihtoehtojen kirjaaminen ”Liman luonnokseen”
- Rahoitus: ilmastorahoituksesta tehtiin kokouksen aikana viisi erillistä päätöstä
- Vahingot ja menetykset: kaksivuotinen työohjelma lähtee käyntiin

2. DURBANIN TYÖOHJELMA (*Harri Laurikka, Paula Perälä, Laura Aho, Juha Pyykkö, Jatta Jämsén*)

2.1 Durbanin työohjelman päätös

Liman kokouksen tärkein päätös on Durbanin työohjelman päätös, joka käsittelee Pariisin neuvottelutekstiä, uutta ilmastopöytäkirjasta varten annettavien kansallisten kontribuutioiden (INDC) laajuutta, panoksista annettavia tietoja sekä lyhyen aikavälin hillintätoimien edistämistä (toimet kunnianhimon nostamiseksi ennen vuotta 2020). Näitä aiheita koskivat myös osapuolten suurimmat näkemuserot ja yhteisymmärryksen löytäminen näistä kysymyksistä muodostui neuvottelujen ratkaisun avaimiksi. Päätösluonnos käytiin kokousviikkojen aikana kolme kertaa lävitse, joista kaksi ensimmäistä lukemista oli erittäin yksityiskohtaisia. Prosessin tuloksena osapuolille muodostui todella hyvä käsitys toistensa yksityiskohtaisista kannoista. Aivan kokouksen lopussa tekstiä työstettiin vielä COP:n puheenjohtajan konsultaatioissa.

Uuden sopimuksen osa-alueiksi vahvistettiin Liman ADP-päätöksessä mm. hillintä, sopeutuminen, rahoitus, teknologian kehitys ja siirto, toimintavalmiuksien edistäminen ja toimien läpinäkyvyys, ja niitä tulee sopimuksessa käsitellä tasapainoisella tavalla. Päätöksessä vahvistetaan, että Liman päätös ei kansallisten kontribuutioiden osalta ennakoimillään tavalla niitä päätöksiä, joita voidaan tehdä Pariisissa. EU:n kannan mukaista oli se, että neuvottelujen loppuvaiheessa päätöstekstistä poistettiin viittaus vahinkoihin ja menetyksiin erillisenä uuden ilmastopöytäkirjan osa-alueena, vaikka AOSIS sekä G77 ja Kiina vaativat tätä voimakkaasti. Vahingot ja menetykset kirjattiin kuitenkin päätöksen preambulaan, jossa viitataan Varsovan mekanismipäätökseen ja tunnustetaan Limassa saavutettu edistyminen.

Kansallisten kontribuutioiden (INDC) kattavuuden osalta keskeisin päätöstä edellyttänyt kysymys oli se, koskevatko panokset päästövähennyksiä, sopeutumistoimia vai rahoitussitoumuksia. EU:n ja monien muiden teollisuusmaiden pelkona oli hillintätietojen toimittamisen vesittyminen, jos myös sopeutumistoimet olisivat mukana. Toisaalta vähiten kehittyneet maat toivat esille sisällyttämisen aiheuttaman mahdollisen lisätyön. Muu kehitysmaaryhmä, ja etenkin AILAC, oli sitä mieltä, että sopeutumisen sisällyttäminen voisi tuoda esiin merkittävää tietoa maiden kansallisista tilanteista. G77 ja Kiina korostivat, että kansallisiin sitoumuksiin tulee sisältyä hillinnän lisäksi myös tietoja sopeutumisesta sekä teollisuusmaiden rahoituslupauksia. Päätöksessä kaikki INDC elementit jäivät joiltain osin avoimiksi, mikä mahdollisti riittävän tasapainon sovun saavuttamiseksi. EU joutui taipumaan päästövähennysten pakollisuuden osalta, kehitysmaat rahoituksen osalta. EU-kannan mukaisesti rahoituksen osalta ei annettu uusia lupauksia. Päätös kannustaa kaikkia osapuolia informoimaan sopeutumis suunnittelustaan tai sisällyttämään sopeutumiselementti osaksi INDC:tä. Päätöksen mukaan kontribuutioiden tulee edustaa edistystä nykyisiin toimiin verrattuna. Maankäyttösektorin osalta päätökseen tuli vain ehdollinen maininta nielujuen mukaan ottamisesta.

Kokouksessa keskusteltiin paljon myös Durbanin vuoden 2011 toimintaohjelman tulkinnasta: jaetaanko kehittyvät ja kehittyneet maat vieläkin tiukasti kahteen koriin, joista toisessa tehdään sitovia toimia ja toisessa vapaaehtoisia. Myös neuvottelujen loppuvaiheessa keskustelussa oli

voimakkaasti esillä vaatimukset siitä, että päätöksessä tulisi näkyä osapuolilta edellytettävät yhtenäiset, mutta eriytyneet vastuut. Käytännössä eriäviin tulkintoihin differentiaatiosta kietoutuvat kaikki Limasta tarvittu poliittisesti vaikeimmat päätökset: sopimuksen kattavuus, kansallisten kontribuutioiden (INDC) kattavuus ja niiltä edellytettävät etukäteistiedot ja niiden arviointivaihe, sekä vuotta 2020 edeltävä päästövähennysten kunnianhimon taso. Liman päätösteksti differentiaation osalta ei vielä johda palomuurin murenemiseen, vaikka tekstissä on viittaus vastuuden laajenemiseen kehittyneiden maiden ulkopuolelle.

Tietovaatimusten osalta pöydällä oli kysymys siitä, kuinka yksityiskohtaisesti määriteltäisiin ne tiedot, joita kansallisten kontribuutioiden (up-front information) tulee sisältää. Lista jäi ohjeelliseksi, ei-velvoittavaksi ja yleisluonteiseksi. Siinä viitataan kuitenkin kvantitatiivisiin tietoihin ja tärkeimmät elementit ovat mukana. Kansalliset panokset jäivät päätöksessä pitkälti maiden itsensä määriteltäviksi, joten myös läpinäkyvyys tulee olemaan maiden omissa käsissä ja kansallisten kontribuutioiden arviointi vaikeutuu. Lisäksi ne voivat sisältää myös osapuolen oman arvion panoksen reiluuudesta ja kunnianhimoisuudesta.

Yksi neuvottelukysymys oli, miten panoksia käsitellään ja arvioidaan, kun ne on toimitettu UNFCCC:n sihteeristölle. Lopputulos tältä osin jäi vähäiseksi mm. Kiinan ja Brasilian vastustuksen vuoksi. Kansalliset panokset tullaan julkaisemaan sihteeristön sivuilla. Lokakuun alkuun 2015 mennessä tulleista kansallisista panoksista tehdään marraskuun alkuun mennessä synteesiraportti Pariisin kokousta varten. Järjestely mahdollistaa kuitenkin varsinaisen arvioinnin Ilmastopöytäkirjan ulkopuolella. Kokouksen lopussa EU joutui luopumaan panoksia käsitelystä dialogista, mutta vastavuoroisesti kehitysmaiden vaatimasta 2020 tavoitteiden toimeenpanoa tarkastelleesta foorumista luovuttiin.

Kunnianhimon parantamisesta ennen vuotta 2020 osalta esillä oli se, millaisia toimintoja ja hallinnollisia rakenteita tarvittaisiin osapuolten kunnianhimon tason nostamista koskevien toimien seuraamiseen vuosien 2015 - 2020 välillä. Teknisten asiantuntijakokousten työn osalta sovittiin, että niissä käsiteltäisiin hillintätoimien lisäksi myös sellaisia hillintätoimia, joilla on linkki sopeutumiseen, terveyteen tai kestäväan kehitykseen.

Koska Liman päätöksessä olevat INDC-järjestelyt voivat muuttua Pariisissa, voitaneen hillinnän velvoittavuuteen ainakin suurimpien päästäjien osalta palata, mikäli kollektiiviset hillintäpanokset näyttävät jäävän liian vähäisiksi Liman päätökseen kirjatun yhä progressiivisempien toimien vaatimuksesta huolimatta.

Limassa hyväksyttiin kompromissina päätös, johon kukaan ei ollut tyytyväinen. Vaikeimmat edessä olevat neuvottelukysymykset koskevat rahoitusta, sopeutumista, vahinkoja ja menetyksiä sekä differentiaatiota.

2.2 Pariisin sopimuksen elementit

Kokouksen aikana läpikäytiin puheenjohtajien marraskuinen pohjapaperi vuoden 2015 sopimuksen neuvottelutekstin elementeistä ja siitä laadittiin päivitetty versio, joka kokouksen lopussa ristittiin ”Limaa luonnoksi”. Läpikäynnin kautta osapuolten keskeiset kannat eri osa-alueiden

osalta (rahoitus, teknologia, hillintä, sopeutuminen jne.) tulivat hyvin selviksi, kuten myös se, missä ovat suurimmat erimielisyydet.

Liman käsittelyn päämääränä ei ollut lopullisen yhteisymmärryksen muodostaminen asiakirjasta, vaan ennemminkin yleiskuvan luominen ja vaihtoehtojen kirjaaminen. Näiden pohjalta pyritään muodostamaan kompromissi vuoden 2015 kuluessa ja viimeistään Pariisissa. Vaikeimmat kysymykset jäänevät luonnollisesti Pariisiin, mutta teknisemmistä kysymyksistä tulisi päästä eteenpäin jo sitä ennen.

Neuvottelukannoissa ei tapahtunut merkittävää liikkumista, vaan puheenvuoroissa toistettiin jo aiemmissa yhteyksissä tutuiksi tulleita osapuolien ja ryhmien kantoja. Merkittävä joustaminen neuvottelukannoissa vuosi ennen Pariisin kokousta ei hämmästyttänyt, mutta voidaan Pariisin neuvottelujen kannalta pitää menetettynä mahdollisuutena. Esimerkiksi aiempien neuvottelujen mukaisesti sopeutusrahoitus, vahinkojen ja menetysten sekä sopeutussuunnitelmien (NAP) sisällyttäminen uuteen sopimukseen olivat edelleen vahvasti esillä. Kehitysmaat ajoivat kansallisten sopeutussuunnitelmien tekemistä pakollisiksi kaikille kehitysmailla vähän samaan tapaan kuin mitä NAPA:t olivat vähiten kehittyneille maille. Lisäksi globaali sopeutumistavoite oli jälleen esillä ja linkattuna sekä rahoitukseen että hillintään.

EU:n ja Suomen kannalta on tärkeintä, että elementtipaperista on edelleen löydettävissä meille keskeiset asiat, vaikka se sisältää myös asioita, joita emme tue. Myös Suomelle kansallisesti keskeinen maankäyttösektori on elementtipaperissa kattavasti esillä. Limassa vallitsi osapuolten välillä melko hyvä yhteisymmärrys maankäyttöä ohjaavista parametreista ja elementeistä, kuten sektorin sisällyttämisestä tavoitteisiin, päästöjen ja nielujen seuraamisesta, läpinäkyvyydestä, johdonmukaisuudesta sekä joustavuudesta. Pariisin sopimuksen kannalta elementtien sisällyttäminen on todennäköisempää kuin yksityiskohtaiset ja kaikkia koskevat säännöt.

Lisäksi moneen otteeseen korostettiin, että Liman kokouksen antama hyväksyntä jatkaa työkentelyä luonnoksen pohjalta ei millään tavalla rajoita niitä päätöksiä, joita ilmastopimuksesta voidaan tehdä Pariisissa. Liman luonnos on ADP-päätöksen liite. Tämä on mahdollista, sillä päätöksen liitteenä se ei saa oikeudellista statusta, kyse on vain luonnoksesta.

Työtä luonnoksen pohjalta jatketaan virkamiestason neuvotteluissa Genevessä 8.–13.2.2015. Neuvottelutekstin luonnos tulee lähettää UNFCCC:n sihteeristölle kuusi kuukautta ennen osapuolikokousta, eli toukokuussa 2015.

3. AVAUS- JA PÄÄTÖSISTUNNOT SEKÄ KORKEAN TASO OSUDET (*Juha Pyykkö, Tuulia Toikka*)

3.1 Avausistunnot

COP20/CMP10-avajaisseremonia 1.12.

COP20/CMP10-avajaisseremoniassa puhuivat COP19-puheenjohtaja, Puolan Marcin Korolec, COP20/CMP10-puheenjohtajaksi valittu Perun ympäristöministeri Manuel Pulgar Vidal, UNFCCC:n pääsihteeri Christiana Figueres, Liman pormestari Susana Villarán de la Puente sekä kansainvälisen ilmastomuutospaneelin (IPCC) puheenjohtaja Rajendra Pachauri. Perun presidentti Ollanta Humala esitti videotervehdyksen.

COP19-puheenjohtaja Korolec korosti puheenvuorossaan ilmastoneuvotteluprosessin läpinäkyvyyden ja inklusiivisuuden merkitystä, YK:n pääsihteerin ilmastohuippukokouksen ja Vihreän ilmastorahaston pääomituksen onnistumista, USA-Kiina –ilmastositoumusten tärkeyttä, Puolan, Perun ja Ranskan COP-puheenjohtajuuksien yhteistyötä matkalla kohti Pariisiin ilmastokokousta sekä ilmastomuutosta koskevaa koulutusta ja tietoisuuden nostoa. Perun ympäristöministeri Pulgar Vidal alleviivasi Liman ilmastokokouksen onnistumisen välttämättömyyttä ja painotti erityisesti ilmastorahoituksen, sopeutumisen, REDD+-mekanismin sekä ei-valtiollisten toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä. Pääsihteeri Figueres katsoi, että Liman kokouksen odotetaan tekevän historiaa. Liman pormestari Villarán de la Puente korosti kaupunkien roolia ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa ja kestäväen kehityksen edistämisessä. IPCC:n Pachauri esitteli IPCC:n viidennen arviointiraportin keskeisiä viestejä. Presidentti Humala painotti paluuta kestävyiden tielle.

COP20/CMP10-avaustäysistunto 1.12. ja ADP-avaustäysistunto 2.12.

COP/CMP-avaustäysistunnot eivät tarjonneet yllätyksiä maaryhmien kannoissa. Kehitysmaaryhmät pitivät vaihtelevilla painotuksilla kiinni periaatekannoistaan. Vihreän ilmastorahaston pääomituksen luoma momentum huomioitiin maltillisemmissa kehitysmaapuheenvuoroissa.

G77+Kiina-, BASIC-, ALBA-, LMDC- ja SICA (Keski-Amerikan integraatiojärjestelmä)-ryhmäpuheenvuoroissa korostuivat ilmastopimuksen CBDR-RC –periaatteen ja oikeudenmukaisuuden keskeisyys, sopeutumisen ja hillinnän tasa-arvoinen asema uudessa sopimuksessa yhdessä ilmastorahoituksen, teknologian siirron ja kapasiteetin kehittämisen kanssa sekä Kioton pöytäkirjan toista sitoumuskautta koskevan Dohan muutoksen pikaisen ratifioinnin tärkeys sekä neuvotteluprosessin läpinäkyvyys. Arabiryhmän puolesta puhunut Saudi-Arabia korosti lisäksi vastetoimien kielteisten vaikutusten huomiointia.

Sademetsämaiden puolesta puhunut Panama sekä AILAC:n puolesta puhunut Chile kiittivät Vihreän ilmastorahaston pääomituksen luomaa momentumia. Panama ja SICA korostivat REDD+-mekanismin toiminnallistamista. AILAC totesi haluavansa jatkaa siltojen rakentamista eri osapuolen kesken.

ADP-avaustäysistunnon puheenvuorot olivat yleisellä tasolla pitkälti COP/CMP-avaustunnon toisinto ilman uusia avauksia. Yhteisymmärrys vallitsi siitä, että Liman ADP-neuvottelujen keskeiset kysymykset olivat uuden sopimuksen neuvottelutekstin luonnoselementeistä ja INDC-tietovaatimuksista sopiminen sekä kunnianhimon nosto ennen vuotta 2020.

COP/CMP korkeantason osuuden avaus 9.12.

COP/CMP korkeantason osuus avattiin tiistaina 9.12. Perun ympäristöministeri Manuel Pulgar-Vidal kertoi avajaispuheessaan aistineensa jo ensimmäisen viikon virkamiesneuvottelujen aikana positiivisen ”Lima spiritin” muodostumisen ja painotti tämän hengen vaalimisen ja nostattamisen olevan tärkeää menestyksellisen lopputuloksen aikaansaamiselle.

Korkeantason avajaisissa kuultiin joukko vertauskuvallisia puheita, joiden kaikkien pääsanomana oli ilmastonmuutoksen etenemisestä aiheutuva tarve kiirehtiä ilmastotoimia. UNFCCC:n pääsihteeri Christiana Figueres totesi aikaa olevan vähän, minkä vuoksi Pariisiin ”sopimuksen siemenet” olisi istutettava Liman kokouksessa. YK:n 69. yleiskokouksen puheenjohtaja Sam Kutesa puolestaan korosti, että toimintaa ei voi jatkaa totuttuun tapaan (business as usual) ja laittoi toivonsa ilmastoekonomistien viimeaikaisten raporttien varaan, joiden mukaan hiilineutraalit ja ilmastoresilientit ratkaisut pienentävät ilmastonmuutoksen aiheuttamia kustannuksia tulevaisuudessa.

YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon totesi näyttävästi, että näpertelyn aika on ohi ja muutoksen aika on koittanut. Ban Ki-moon korosti myös, että 2°C-tavoitteen saavuttaminen edellyttää kaikkien maiden ja kansojen osallistumista. Liman tavoitteiksi hän listasi tekstin aikaansaamisen 2015 neuvottelujen pohjaksi sekä yhteisymmärryksen löytämistä INDC:n sisällöstä ja ilmastorahoituksesta.

Avajaisession jälkeen korkeantason istunto jatkui valtion päämiesten ja ministereiden kansallisilla puheenvuoroilla. Ympäristöministeri Grahn-Laasonen korosti Suomen puheenvuorossa arktisen alueen haavoittuvuutta ja alueen muutosten merkitystä koko maapallolle heijastevaikutusten kautta. Suomen puheenvuorossa tuotiin esiin myös Liman päätösten merkitys tiellä kohti Pariisia ja kansallisten kontribuutioiden valmistelussa. Ministeri vakuutti Suomen olevan osaltaan sitoutunut yhteisiin ponnisteluihin, josta yhtenä osoituksena mainittiin Suomen 80 miljoonan euron rahoitus Vihreään ilmastorahastoon. Puheenvuoronsa lopuksi ministeri totesi maapallon suojelun olevan velvollisuutemme tulevia sukupolvia kohtaan.

3.2 Ministerikeskustelu Durbanin toimintaohjelmasta

Ministerikeskustelun tavoitteena oli antaa strategista ohjausta 2015 sopimuksen laadinnalle sekä lyhyen aikavälin toimien vahvistamiselle. Dialogi käytiin täysistuntomuotoisena valmisteltujen puheenvuorojen pohjalta eikä sen vuoksi ole yllätys, ettei uusia näkemyksiä juuri kuultu. Puheenvuoroista oli kuitenkin löydettävissä joitakin yhteisymmärryksen osa-alueita mahdollisten poliittisen tason jatkokeskustelujen pohjaksi.

Liman kokouksen tavoitteita sivunneet puheenvuorot korostivat tarvetta aikaansaada päätös kansallisten kontribuutioiden tietovaatimuksista. Teollisuusmaat korostivat tässä yhteydessä tieteelliseen tietoon pohjaavan arviointiprosessin tärkeyttä sekä sitovien hillintätavoitteiden tärkeyttä. Kehittyvät maat puolestaan kaikkien elementtien (ml. sopeutuminen ja rahoitus) tasapainoa.

Uuteen sopimukseen liittyen puheenvuoroissa nostettiin usein esille puitesopimuksen periaatteet, ts. kysymys CBDR-RC-tulkinnasta. Yhteisymmärrys näytti vallitsevan siitä, että puitesopimuksen periaatteet ovat voimassa. Tulkintaeroja on kuitenkin edelleen. Teollisuusmaat korostivat, että uuden sopimuksen on vastattava todellisuutta ja ensimmäinen askel tätä kohti on INDC:n kautta tuleva itsedifferentaatio. Tämän jälkeen uudessa sopimuksessa edetään kohti CBDR-periaatteen dynaamista tulkintaa. Kehitysmaat puolestaan pitävät sitkeästi kiinni tuensaajan roolistaan.

Ministerikeskustelun puheenvuoroissa oli aistittavissa, että valmius CBDR-periaatteen uudelleenlaiseen tulkintaan on vahvistumassa. Mahdollisuus uudelleenlaiseen CBDR-tulkintaan tuotiin puheenvuoroihin ”takaoven kautta” korostamalla tarvetta kansallisten olosuhteiden huomioimiseen maiden differentiaatioissa. Tätä korostavia puheenvuoroja kuultiin sekä kehittyviltä mailta (erityisesti Kiina sekä Latinalaisen Amerikan maat) että kehittyneiltä mailta (USA, Kanada). Myöhemmin neuvotteluviikolla kansalliset olosuhteet huomioonottava CBRD-kirjaus sisällytettiin Liman ADP-päätökseen.

ADP-ministerikeskustelussa teollisuusmaat korostivat, että globaali muutos matalahiilikehitykseen edellyttää sitovia päästövähennyssitoumuksia sekä selkeitä MRV-sääntöjä, joiden avulla toteutumista seurataan. Myös edistykselliset kehittyvät maat (mm. AILAC ja Etelä-Afrikka) totesivat, että ilmastopimuksen tulisi pohjautua tieteeseen ja asettaa meille globaali pitkän aikavälin tavoite sekä viitoittaa polku kohti hiilineutraaliutta.

Kehittyvien maiden ministerit puolestaan korostivat toimeenpanoa tukevien komponenttien tärkeyttä. Esimerkiksi REDD+ nähtiin tärkeänä osana uuden sopimuksen toimeenpanon tukea, minkä vuoksi se tulisi tuoda osaksi GCF:n kehikkoa. Tukea saavat maat korostivat, että GCF:n kautta olisi tärkeää saada tukea myös nopeille toimille ennen vuotta 2020. Markkinamekanismien sisällyttämisestä kuultiin pääasiassa puoltavia mielipiteitä, mutta myös vastustusta (Bolivia).

Lähes kaikki maat korostivat tarvetta aikaansaada vuoden 2015 sopimus. Yksimielisiä oltiin myös tarpeesta voimistaa pre-2020-toimien toimeenpanoa. Keinoina pre-2020-toimien edistämiseen esitettiin mm. GCF-rahoitus sekä erillisen työsuunnitelman laatiminen (AILAC).

Elementtien tasapainoa korostivat erityisesti nousevat taloudet, mutta samansuuntaista viestiä kuultiin myös teollisuusmailta. Puheenvuoroissa vedottiin mm. siihen, että kaikki Durbanin sopimuksen elementit (ml. loss & damage) tulisi olla mukana uudessa sopimuksessa. Tähän liittyen korostettiin (mm. Iran ja AOSIS) päästöjen hillintätoimien sekä sopeutumisen keskinäisriippuvuutta.

Järjestöt sekä paikallishallintojen edustajat pitivät kaikkein tärkeimpänä tavoitteena aikaan saada kaikkia toimijoita koskeva sopimus. Lisäksi korostettiin ei-valtiollisten toimijoiden tärkeää roolia lyhyen aikavälin mitigaatiotoimien toimeenpanijoina. Ilmastonmuutos on yhteinen maailmanlaajuinen ongelma, jonka ratkaisemisessa kaikki toimet merkitsevät. Järjestöt myös korostivat ilmastotoimien toimeenpanon inklusiivisuuden ja tasapuolisuuden tärkeyttä. Tulisi huomioida sosiaaliset ja ympäristölliset ulottuvuudet sekä varmistaa, että tukijärjestelmät ovat tasa-arvoisia (ml. gender).

3.3 Ministerikeskustelu ilmastorahoituksesta

Ilmastorahoitusta koskevan ministerikeskustelussa käsiteltiin kysymyksiä siitä, onko ilmastorahoituksen nykyinen instituutorakenne toimiva, onko rahoitusprosessi riittävän läpinäkyvä ja rahoituksen taso sekä ennakoitavuus tarpeita vastaava.

Perun ympäristöministeri Manuel Pulgar-Vidal ja talousministeri Alonso Segura identifioivat kehitysalueiksi rahoituksen saatavuuden helpottamisen, raportointikäytäntöjen yhdenmukaistamisen, yksityisen sektorin osallistumisen kannustimien kehittämisen sekä nykyisten rahoitusinstituutioiden tehokkuuden parantamisen. Työkaluksi rahoitusarkkitehtuurin kehittämiseen ja riittävän ilmastorahoituksen aikaan saamiseen ehdotettiin rahoitustiekartan luomista.

Ministerikeskustelua alustanut SCF:n rinnakkaispuheenjohtaja Hussein Alfa Nafu esitteli ensimmäisen ilmastorahoituksen kaksivuotisarvioinnin avaintulokset ja suositukset. Rahoitusmekanismien puolesta GCF:n pääjohtaja Hela Cheikhrouhou kertoi GCF:n rahoitustason ylittäneen 10 miljardin rajapyykin ja rahaston olevan toimintavalmis. GEF:n pääjohtaja Naoko Ishii totesi rahoituksen olevan kriittinen tekijä vuoden 2015 sopimuksen neuvottelujen kannalta.

Monet rahoittajamaat (ml. FI) keskittyivät puheenvuoroissaan kuitenkin kertomaan jo antamistaan rahoitussitoumuksista. Lisäksi Australian julkisti 200 miljoonan Australian-dollarin ja Belgian 51,6 miljoonan euron rahoituslupaukset. Kehittyvien maiden mukaantulo GCF:n rahoitukseen toivottiin tervetulleeksi ja kaikkia kykeneviä maita kehoitettiin tulemaan mukaan sekä teollisuusmaiden että jo lahjoituksia tehneiden kehittyvien maiden puheenvuoroissa.

Rahoituksen raportointitarpeen ja menetelmien kehittämisen osalta vallitsi jonkin verran yksimielisyyttä kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä. Katsottiin, että rahoituksen raportoinnin tulisi rakentua olemassa olevan UNFCCC-raportoinnin pohjalle ja olla sen kanssa yhdenmukainen. Nähtiin myös, että raportoinnin tueksi tarvitaan yhteisesti sovitut riittävän yksinkertaiset määritelmät peruskäsitteille. Ilmastorahoituksen määritelmien osalta kehittyvät maat näkivät pääosin, että ilmastorahoitukseksi tulee laskea vain suoraan ilmastotoimiin kohdennettu ja muulle kehitysrahoitukselle lisäinen uusi rahoitus. Rahoittajamaat sen sijaan korostivat, että kehitys- ja ilmastorahoitus tulisi nähdä yhtenä, toisiaan tukevana kokonaisuutena.

Sekä tuensaaja että rahoittajamaiden puheenvuoroissa tuotiin esiin tarve rahoituksen paremmalle koordinoinnille sekä prosessin läpinäkyvyyden parantamiselle. Koordinaatiotarve tuli ilmi paitsi kahdenväliseen yhteistyöhön liittyen myös monenvälisen instituutioiden (SCF, GCF, GEF) tavoitteiden johdonmukaisuuden tarkistamiseen liittyen.

Kehittyvien maiden puheenvuoroissa tuotiin esiin välttämätön tarve luoda konkreettinen 2020-rahoitustavoitteeseen johtava tiekartta. Teollisuusmailta myös vaadittiin ryhdikkäämpiä toimia ja vastuun ottamista tavoitteen mukaisen vuosittaisen 100 miljardin dollarin mobilisoinnista. Suomen puheenvuorossaan esiin tuoma päästöhuutokauppatulojen ohjaaminen kehitys- ja ilmastorahoitukseen tuli tässä yhteydessä noteeratuksi.

Tarve ohjata yksityisen sektorin rahoitusvirtoja matalahiilikehitystä tukevaan suuntaan mainittiin useissa puheenvuoroissa ja hiilen hinnoittelu tuotiin tässä yhteydessä esiin sekä teollisuusmaiden että tuensaajamaiden puolelta mahdollisena tulevaisuuden työkaluna. Matalahiilikehityksen todettiin olevan mahdollista vain oikeanlaisissa toimintaympäristöissä ja tässä yhteydessä todettiin myös kehitysmailla olevan velvollisuuksia. Vähiten kehittyneet maat korostivat, että tuki näiden mahdollistavien toimintaympäristöjen luomiselle sekä kapasiteetin rakentamiselle ovat äärimmäisen tärkeitä.

Muutamissa kehitysmaiden puheenvuoroissa muistutettiin, että ilmastorahoituksen tulisi olla riittävää suhteessa ilmastopimuksen tavoitteisiin; mitä toimia kahden asteen polulla pysyminen vaatii ja millaista tukea kehitysmaat osaltaan polulla pysyäkseen tarvitsevat.

3.4 ADP-päätösistunto

ADP-raiteen neuvottelut olivat avoinna perjantai-iltapäivällä 12.12., jolloin osapuolikokouksen oli aikataulun mukaan määrä päättävä, sillä ADP-puheenjohtajien edellisenä iltana esittelemästä päätösluonnoksesta ei oltu päästy sopuun. Siten COP-puheenjohtaja Manuel Pulgar-Vidal nimesi Norjan ministerin Tine Sundtoftin ja Singaporen ministerin Vivian Balakrishnan suorittamaan konsultaatioita, joiden tavoitteena oli löytää sopu Liman päätöksen sisällöstä.

Lauantaina 13.12. aamuyöllä ADP-puheenjohtaja Artur Runge-Metzger esitteli konsultaatioiden pohjalta päivitetyn version päätösluonnoksesta. Osapuolille annettiin tunti aikaa perehtyä luonnostekstiin, jota tämän jälkeen ehdotettiin hyväksyttäväksi. Päätöstä ei kuitenkaan hyväksytty ja monet osapuolet nostivat esiin, ettei niitä oltu konsultoitu päätöstekstiä luonnosteltaessa.

Kun päätöksestä ei ADP-puheenjohtajien ohjauksessa saavutettu kompromissia, siirrettiin päätösprosessi COP-puheenjohtaja Manuel Pulgar-Vidalin johdettavaksi. Koko päivän kestäneiden monivaiheisten ministerikonsultaatioiden jälkeen COP-täysistunto kutsuttiin koolle lauantai-iltana noin puolen yön aikaan, jolloin Pulgar-Vidal jakoi kokoukselle uuden päätösluonnoksen omissa nimissään. Pulgard-Vidal antoi osapuolille jälleen noin tunnin aikaa tutustua päätösluonnokseen.

Avatessaan päätösistunnon tauon jälkeen, noin 34 tuntia aikataulusta jäljessä, Pulgar-Vidal tiedusteli voivatko osapuolet hyväksyä ”Lima Call for Climate Action” -nimisen päätöksen ja odottamatta hetkeäkään Pulgar-Vidal julisti päätöksen hyväksytyksi. Istuntosalissa vallitsi hetkellinen hämäännys, kun kokousosallistujat eivät olleen varmoja, oliko päätös todella hyväksytty. Epävarmuus vallitsi myös siitä, oliko puheenjohtajan menettelytapa oikea.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Teatraalisen istunnon avauksen ja sitä seuranneiden päätöksen hyväksymiselle annettujen aplodien jälkeen Pulgar-Vidal jakoi osapuolille puheenvuoroja, joissa kritisoitiin osin vahvastikin päätöksen sisältöä, mutta yksikään osapuoli ei suoraan sanonut, ettei se hyväksyisi päätöstä.

4. COP-20, CMP-10 SEKÄ ALAELINTEN (SBI, SBSTA) ISTUNNOT

4.1 Rahoitus (COP 9 ja 12, CMP 7, SBI 4c ja 11) (*Folke Sundman*)

COP:n varsinainen rahoitusagenda (12 a-e) saatiin vaikeiden neuvottelujen jälkeen kontaktiryhmän tasolla päätökseen 13.12. Virkamiesneuvottelujen takarajan umpeuduttua 11.12. klo 13, vain yksi (rahoitusmekanismin 5. arviointi) päätösluonnos oli valmis. COP:n puheenjohtaja otti ohjat käsiinsä, delegoi UK:n ja Etelä-Afrikan ministereille jatkokonsultaatioiden fasilitoinnin pitkän aikavälin rahoitusta ja Vihreän ilmastorahaston ohjintaa koskevien tekstien osalta, ja salli epävirallisen virkamiestyöskentelyn jatkumisen pysyvän rahoituskomitean raporttia sekä GEFin ohjintaa koskevien tekstien osalta.

Pitkän aikavälin rahoitus (COP 12a)

Pitkän aikavälin rahoitusta koskeva päätös (12a) rakentuu viime vuoden vastaavan päätöksen pohjalta. Se ei sisällä uusia sitoumuksia rahoitusvolyymin osalta, mutta tarkentaa polkua kohti vuotta 2020, edellyttämällä kehittyneiltä mailta strategioissaan aikavälillä 2016-20 vahvistamaan käytettävissä olevia määrällisiä ja laadullisia elementtejä. EU (ja Suomi) saavutti päätöksellä perustavoitteensa, välttyttiin uusien numeeristen tavoitteiden/sitoumusten esittämisvelvoitteista, mutta sitouduttiin entistä tarkempaan polkuun kohti v. 2020 tavoitetta. Tämän päätöksen toimeenpano on keskeisellä sijalla Pariisin rahoitusagendalla.

Pysyvän rahoituskomitean raportti (COP 12b)

Pysyvän rahoituskomitean raporttia koskevan päätöksen (12b) tärkeimmät osat liittyvät komitean roolin selkeyttämiseen ja vahvistamiseen rahoitusmekanismin ohjinnassa, mm. pyytämällä komiteaa selvittämään mahdollisuuksia siirtyä nykyisestä jokavuotisesta muutaman vuoden välein annettavaan ohjintaan. Lisäksi sille annettiin mm. tehtäväksi selvittää eri optioita Sopeutumisrahaston roolin selkeyttämisestä osana laajempaa rahoitusarkkitehtuuria. Lisäksi COP hyväksyi SCF:n kolme keskeistä suositusta ohjinnan kehittämiseksi: vanhan ohjinnan analyysi toistojen ja vanhentuneiden suositusten poistamiseksi, yhteistyön tiivistäminen sopimuksen alaisten temaattisten elinten kanssa, ja kahden operatiivisen entiteetin (GEF ja GCF) välistä täydentävyyttä koskevien kysymysten läpikäynti. Nämä olivat kaikki EU:n keskeisiä tavoitteita SCF:n osalta. Sen sijaan SCF:n tärkeimmän panoksen osalta, ensimmäinen kaksivuotisarvio ilmastorahoituksen virroista, jouduttiin tyytymään hyvin yleisluontoiseen raporttia kiittävään päätökseen, kun erityisesti G77:n likeminded-ryhmä vastusti arvion keskeisten lukujen ja havaintojen esiin nostamista itse päätöksessä. Tämä ja kohdissa 12 c-e tehdyt päätökset tulevat vahvistamaan SCF:n roolia sopimuksen alaisen ilmastorahoituksen käsittelyssä, mutta keskeinen osa sen työtehtävistä kohdistuu jo Pariisin jälkeiseen aikaan.

Vihreän ilmastorahaston ohjinta (COP 12c)

Vihreän ilmastorahaston ohjintapäätös (12c) on melko pitkä ja yksityiskohtainen, mutta perustuu

enimmäkseen rahaston instrumentin tai johtokunnan jo tekemiin linjauksiin. Päätös ei esitä uusia rahoitusikkunoita jo päätettyjen hillintä- ja sopeutumisikkunoiden lisäksi. Sen sijaan jouduttiin käyttämään runsaasti aikaa kaikille sopivan muotoilun löytämiseksi siitä, miten kirjataan GCF:n 1. rahoituskierroksen varsinaiset osallistujat, kun G77:n likeminded-ryhmä yritti torjua yritykset mainita, että rahoittajia oli muitakin kuin Annex1:n piiristä. Lopputulos oli laaha kompromissi, jossa tekstissä käytetään ilmaisua ”contributing Parties” ja alaviitteessä luetellaan osallistuneet maat.

Hieman jälkiviisaasti voikin todeta, että jo ennen Limaa toistettu oletus- tai odotusarvo, että GCF:n merkittävä alkurahoitus edistää tuntuvasti Liman neuvottelujen ilmapiiriä ja tuloksia, toteutui vain marginaalisti. Ohjintapäätöksen valmistelu tapahtui nyt poikkeusoloissa, kun SCF ei voinut valmistella mitään draft guidancea COPille GCF:n oman raportin myöhäisen valmistumisen vuoksi. Jatkon kannalta on oleellista, että myös GCF:n ohjinnan valmistelu tapahtuu SCF:n valmistelun kautta. Pariisia ajatellen ratkaisevassa asemassa ei kuitenkaan ole nyt toistettu ohjinta vaan se, miten GCF:n johtokunta ja sihteeristö edistyvät nyt aikaansaadun rahoituspäätöksen käytännön toimeenpanossa. Tähän liittyy hyvin ristikkäisiä paineita. Toisaalta eri puolilla odotetaan nopeita rahoituspäätöksiä ja käytännön toiminnan pikaista aloittamista. Näihin odotuksiin liittyy kuitenkin melkoinen riski, sillä ”vauhtisokeus” voi heikentää hankevalmistelun laatua ja tarkkuutta tavalla joka voi myöhemmin kostautua. Johtokunnan vastuulla on nyt huolehtia siitä, että vastuu suuren rahoituspanoksen laadukkaasta käytöstä menee mahdollisimman nopean toimeenpanon vaatimusten edelle.

GEF:n ohjinta (COP 12d)

GEF:n ohjintapäätös (12d) ei sisällä varsinaista uutta ohjintaa. Vaikeimmat keskustelut käytiin GEF:n 6. lisärahoituspäätöksen vaikutuksista ilmaston päätoiminta-alueeseen, josta lopulta todettiin sen lievä kutistuminen edelliskauteen verrattuna, mutta vastaavasti ilmastovaikutteiset rahoituspanokset kasvavat osana GEF:n uusia laaja-alaisia ympäristöohjelmia. Yleisesti voi todeta, että COP:n tasolla poliittiset paineet ovat nyt siirtyneet GEF:ltä GCF:lle, ehkä odotetustikin, ja jatkossa on entistä tärkeämpää ennakoivasti katsoa mikä näiden kahden rahaston keskinäinen työnjako ja rooli on hieman pidemmällä aikavälillä. EU oli avainasemassa GEF-päätöstä koskevien virkamiesneuvottelujen jatkuessa torstaina saadulla lisääjällä, ja päätösteksti perustuu EU:n laatimaan pohjaesitykseen.

Rahoitusmekanismin 5.arviointimekanismi (COP 12e)

Rahoitusmekanismin 5.arviointimekanismia koskevassa päätöksessä (12e) todetaan tyydytyksellä pysyvän rahoituskomitean työ koko arviointiprosessin uudistamiseksi ja hyväksytään suunnitelma seuraavaksi arviointiprosessiksi, joka kytkee sen uudella tavalla sekä GEF:n että GCF:n tuleviin lisärahoitusyhteyksiin. Päätöksen mukaan 6. arviointi käynnistetään COP 22:ssa tavoitteena sen päättäminen COP 23:ssa vuonna 2017. Tällä tähdätään siihen, että arviointi ja sen tulokset voisivat vaikuttaa tähänastista suuremmin sekä GEF:n että GCF:n seuraavien lisärahoituskierrosten strategiaan ja ohjelmallisiin päätöksiin. Kummankin kierroksen odotetaan päättyvän vuoden 2018 aikana. 5. arviointia koskeva päätös perustuu kaikilta oleellisilta osiltaan EU:n pohjaesityksiin.

Sopeutumisrahasto (CMP 7a-b)

Sopeutumisrahastoa koskevat molemmat päätökset, ml. rahaston 2. Arviointi (CMP 7a-b), hyväksyttiin CMP:n alla. Lisäohjinta Least Developed Countries Fund:ille (LDCF) (COP 12f) hyväksyttiin jo ensimmäisellä viikolla SBI:ssa, kuten myös kehitysmaiden kansallisten tiedonantojen ja kaksivuotisarvoitusten rahoitustukea koskevat päätelmät (SBI 4c). EU:lla oli keskeinen rooli kaikkien näiden päätösten valmistelussa, ja lopputulos perustuu pitkälti EU:n kantoihin. Myös Teknologiamekanismiin ja Rahoitusmekanismiin välisiä yhteyksiä koskevissa päätelmissä päästiin EU:n kantoja myötäileviin tuloksiin.

Yhteenvedon voidaan sanoa, että kattavien tulosten aikaansaaminen COP:n, CMP:n ja SBI:n alaisissa rahoituskysymyksissä merkinnee sitä, että Pariisissa painopiste siirtyy selkeästi uuden sopimuksen rahoituselementtejä koskeviin neuvotteluihin, vaikka toki nykyiseen rahoitusarkkitehtuuriin liittyviä toimeenpanokysymyksiä on COP:n agendalla myös Pariisissa. Varsinkin pitkän aikavälin ilmatoroitus koskeva päätös ja sen toimeenpano kytkeytyy vahvasti uuden sopimuksen rahoituselementteistä käytäviin neuvotteluihin.

Rahoitusarkkitehtuuria ja -mekanismeja koskevat Liman tärkeimmät (ja EU:n kannan mukaiset) päätökset voidaan tiivistää kolmeen kohtaan (korostaen että tässä vaiheessa on kyse lähinnä tietyn jatkoprosessin peruspiirteistä, ei valmiista tuloksista):

- Perustan luominen Rahoitusmekanismiin ohjinnan uudistamiselle ja järkevöittämiselle;
- Perustan luominen Rahoitusmekanismiin rationalisointiprosessille, tavoitteena sen virtaviivaistaminen, keskinäisen täydentävyyden ja johdonmukaisuuden lisääminen ja sopeuttaminen Pariisin sopimuksen jälkeiseen aikaan;
- Työsuunnitelman perusteiden ja aikataulun hyväksyminen Rahoitusmekanismiin 6. arvioinnille, joka voi tuottaa kahden edellisen kohdan eräänlaisen synteetin vuosina 2016-17.

4.2 Sopeutuminen, vähiten kehittyneet maat sekä vahingot ja menetykset (COP 7-8, 12f ja 16, SBSTA 3-4 ja 7, SBI 7-10) (Johanna Pietikäinen, Matti Nummelin)

Nairobien työohjelma ilmastonmuutoksen vaikutuksista, haavoittuvuudesta ja sopeutumisesta (NWP) (SBSTA 3)

Nairobien työohjelman epävirallisia konsultaatioita vetivät Beth Lavender (Kanada) ja Juan Hoffmaister (Bolivia) ja niiden osalta saatiin valmiiksi päätelmät (FCCC/SBSTA/2014/L.23). Neuvottelut olivat helpot eikä aiemmin kiistoja aiheuttanut ruokaturvakysymys noussut nyt esille. Päätelmissä mm. kehoitetaan sihteeristöä yhteistyössä NWP -kumppaniorganisaatioiden kanssa tukemaan sopeutumiskomitean vetämän asiantuntijakokouksen järjestämistä syksyllä 2015 sekä sovittiin päätettävän toimista SBSTA:n 44. kokouksessa kansallisen sopeutumis suunnitelmaprosessin tukemiseksi.

Sopeutumiskomitean raportti (SBSTA 4 ja SBI 8)

Sopeutumiskomitean raportin käsittely oli sekä SBI:n että SBSTA:n agendalla, käytännössä keskustelu käytiin muutamissa epävirallisissa SBI/SBSTA -yhteiskonsultaatioissa. Päätös (FCCC/SB/2014/L.7) on pitkälti proseduraalinen, suurin kiista käytiin siitä miten komitean raportin rahoitukseen liittyvät suositukset huomioidaan päätöksessä. Teollisuusmaiden mukaan ne tulisi käsitellä rahoituksen pysyvän komitean (SCF) alla, joka nykyään luonnostelee ohjinnan rahastoille. Lopulta suositukset otettiin mukaan päätöksen liitteeksi. Käytännössä pysyvä komitea tulee käsittelemään suositukset ja harkinnan mukaan liittämään ne mahdollisesti tulevaan ohjintaan rahastoille.

Vahingot ja menetykset (loss and damage) (SBSTA 7 ja SBI 10)

Asiakohdan epävirallisia konsultaatioita vetivät Beth Lavender (Kanada) ja Alf Wills (Etelä-Afrikka). Asiakohta oli odotetun hankala, mutta niistä saatiin lopulta päätös (FCCC/CP/2014/L.2), tosin COP -puheenjohtajan antamalla jatkoajalla.

Ennakkotiedoista poiketen AOSIS suostui lopulta hyväksymään väliaikaisen komitean tekemän työohjelmaesityksen sellaisenaan. Kokoonpanosta päästiin yksimielisyyteen pysyvän rahoituskomitean (SCF) mallin mukaisesti, näin ollen kokoonpano muuttuu täysin väliaikaisen komitean asiantuntijaelimiin pohjautuvasta alueelliseen edustavuuteen. Komiteassa tulee olemaan jäseniä yhteensä 20, joista puolet liitteen yksi maista ja puolet liitteeseen yksi kuulumattomista maista. Valinnoissa tulee huomioida myös sukupuolinäkökulma. Lisämaustetta soppaan toi Georgian aktivoituminen jäsenkysymyksissä. Georgia kuuluu YK-aluejaoissa Itä-Euroopan alueryhmään, joka jakautuu sekä liitteeseen yksi kuuluviin että siihen kuulumattomiin maihin. Käytännössä alueryhmän kehitysmaapuoleen kuuluvilla mailla ei ole juurikaan mahdollisuuksia saada jäsenyyksiä sopimuksen elimissä, joten Georgia teki nyt parhaansa myös tämän asiakohdan alla, jotta tilanne muuttuisi. Tilanne ratkesi niin, että kehitysmaapuoli teki erillisen herrasmiehsopimuksen paikkojen jaosta ilman asian kirjaamista päätökseen. Valitettavasti viime metreillä herrasmiehsopimus aukesi uudelleen ja jäsenten valintaprosessi on jäädytetty helmikuun ADP -kokoukseen saakka.

Kolmas hankala asia oli komitean mahdollisuus perustaa alaryhmiä/elimiä. Etenkin AOSIS ajoi kirjausta, joka olisi mahdollistanut myös uusien rakenteiden luomiseen (financial and technical facility). Lopullinen kirjaus mahdollistaa erilaisten ryhmien, paneelien jne. perustamisen tukemaan komitean työtä. Päätöksentekoon liittyen päädyttiin EU:lle tärkeään konsensusmenettelyyn.

Vähiten kehittyneitä maita koskevat asiat (SBI 7)

Tämän asiakohdan alla keskustelut keskittyivät vähiten kehittyneiden maiden asiantuntiryhmän (LEG) raportin ruotimiseen, epävirallisia konsultaatioita veti suurlähettiläs Colin Beck (Salomonsaaret). Asiakohdasta saatiin lyhyiden neuvottelujen jälkeen päätelmät (FCCC/SBI/2014/L.24), joissa huomioidaan LEG:n edistymisen työohjelman toimeenpanossa ja tuleva LEG:n mandaattikauden viimeisen vuoden yhteenvetokokous. Asiakohdan EU:n neuvottelijana toimi Suomen Johanna Pietikäinen.

Kansalliset sopeutumissuunnitelmat (SBI 9)

Varsovan päätösten mukaisesti Limassa jatkettiin keskusteluja kansallisten pitkän aikavälin sopeutumissuunnitelma prosessin (National Adaptation Plan Process) Durbanissa sovittuihin alustaviin ohjeisiin liittyen. Asiakohdan epävirallisia konsultaatioita vetivät Tomasz Chrusczew (Puola) ja suurlähettiläs Colin Beck (Salomonsaaret). Asiakohdan alla saatiin aikaan lyhyet päätelmät (FCCC/SBI/2014/L.42) ja päätös (FCCC/SBI/2014/L.42/Add.1). Asiakohdan EU:n neuvottelijana toimi Suomen Johanna Pietikäinen.

Neuvottelut olivat odotetun vaikeat. Rahoituksen ohella vaikeimmaksi kysymykseksi nousi suunnitelmien status, sillä kehitysmaat halusivat luoda suunnitelmista uuden sopimuksen alaisen raportointityökalun, jolla olisi yhdessä sovittu sisältö. Pitkien ja jumittavien neuvottelujen jälkeen päädyttiin lyhyeen päätökseen, jonka pääviesti on, että sopeutumisraportointia tulee pohtia. Tarkemmin ottaen sovittiin, että Durbanin ohjeita ei ole nyt tarvetta avata, mutta kevään työpaikassa sekä kesäkuun SBI:ssa tullaan käsittelemään muiden tämän vuoden kesäkuussa sovittujen aiheiden ohella raportointia. Lisäksi kehitysmaat kutsutaan lähettämään prosessin tuotoksia ja tuloksia LEG:n ylläpitämään NAP Central – nettisivustoon. Rahoitukseen liittyen LEG:lle ja sopeutumiskomitealle annettiin käsky miettiä yhteistyössä Vihreän ilmatorahaston kanssa sopeutumissuunnitelmaprosessin rahoitusta.

4.3 Metsät, maankäyttö ja maatalous (SBSTA 6 ja 11c-d) (Matti Kahra, Heikki Granholm, Aulikki Kauppila, Hanna Gehör)

REDD (SBSTA 6)

Trooppisen metsäkadon ja metsien heikkenemisen torjunnan (REDD+) osalta Limassa käytiin keskustelua REDD+ -turvalausekkeista sekä Bolivian esittämästä non-market based approaches -toimintamallista. Asiakohdissa ei saavutettu yhteisymmärrystä uusien päätösten tarpeellisuudesta ja ne siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa SBSTA:n kokouksessa.

Epävirallinen koordinaatitapaaminen REDD+ -toimenpanon tukemiseksi järjestettiin 8.12. Kokoukseen osallistui sekä kansallisia tahoja että kansalaisjärjestöjen edustajia. Rinnakkaispuheenjohtajat tulevat laatimaan keskustelusta yhteenvedon, jossa esitetään menettelyä ja agendaa varsinaista ensi kesän kokousta varten.

Kokouksen aikana Kolumbia, Guyana, Indonesia, Malesia ja Meksiko raportoivat virallisesti YK:n ilmastosihteeristölle tiedot metsäsektorin päästöistään, joka on edellytys tulosperustaiseen toimintaan siirtymiselle. Brasilia oli raportoinut vastaavat tiedot aiemmin kuluvana vuonna.

Maankäyttö (LULUCF ja CDM) (SBSTA 11c)

SBSTA saavutti yhteisymmärryksen mahdollisten uusien maankäyttötoimenpiteiden käsittelystä CDM:ssä Kioton 2. kaudella. Päätöksen mukaan CDM:n Executive Boardin tulee arvioida, kuinka kasvillisuuden palauttaminen (revegetation) ml. agroforestry ja silvopastoral toimenpiteet voitaisiin sisällyttää CDM:n alle. EB raportoi arviostaan Pariisin CMP kokoukselle 2015 ja

SBSTA jatkaa asian käsittelyä. Muut tämän asiakohdan työohjelman aiheet siirretään vuodelle 2016. Suomen Heikki Granholm oli kontaktiryhmän rinnakkaispuheenjohtaja.

4.4 Teollisuusmaiden raportointi (COP13, CMP 9, SBSTA 10a-b, SBI 3) (*Riitta Pipatti, Paula Perälä, Maria Vuorelma*)

Kansallisten tiedonantojen, kaksivuotisraporttien ja kasvihuonekaasupäästöjen inventaarioiden tarkastusohjeiden päivittämistä käsittelevä työohjelma (SBSTA 10a/COP 3a)

Limassa saatiin teollisuusmaiden raportointien tarkastusohjeiden päivityksiä käsittelevä työohjelma päätökseen hyväksymällä päivitettyjen tarkastusohjeiden viimeinen osa, teollisuusmaiden kansallisten kasvihuonekaasupäästöjen inventaarioiden uudet tarkastusohjeet. Työohjelman tavoitteena oli tehostaa tarkastuksia ja vähentää tarkastusten osapuoliin ja sihteeristöön kohdistuvia kustannuksia, vaarantamatta tarkastusten tuloksia. Tavoite saavutettiin osittain, EU ja muut teollisuusmaat olisivat halunneet tehostaa tarkastuksia enemmän kun taas kehittyvät maat olivat monia uudistuksia vastaan. Saavutettua tulosta voidaan pitää hyvänä kompromissina. Jatkossa tarkastusten tulee keskittyä merkittävimpiin päästöluokkiin ja edellisten tarkastusten suositusten toteuttamiseen entistä enemmän. Jos tarkastuksissa todetaan, että kolmessa peräkkäisessä tarkastuksessa saatu sama suositus on jäänyt toteuttamatta, tulee asia nostaa tarkastusraportissa voimallisesti esiin. Neuvotteluissa ehdotettiin tällaisissa tilanteissa myös suositusten noudattamatta jättämisten nostamista esiin multilateraalissa arvioinnissa, mutta ehdotusta ei kirjattu ohjeisiin tai päätöstekstiin. Myös Ilmastopöytätyön sihteeristön tekemiä standardoituja tarkastuksia lisättiin ja sovittiin prosessista, joilla niitä voidaan täydentää tai muuttaa.

Tarkastukset tullaan jatkossa toteuttamaan pääasiassa keskistettyinä tarkastuksina. Kolmen vuoden välein tarkastukset tehdään nk. kirjoituspöytä tarkastuksina, joiden sisältö keskittyy tarkastusten avainalueisiin, kuten uudelleenlaskentoihin ja edellisten tarkastusten suositusten toteuttamiseen. Maatarkastuksia tehdään vähintään viiden vuoden välein. Sihteeristöä pyydettiin myös kehittämään tarkastusten tukena käytettyjä työkaluja. Päätöksessä sovittiin myös että kirjoituspöytä tarkastusten toimivuutta tarkastellaan SBSTA 48:ssa (toukokuu 2018).

Asiakohdan alla otettiin keskusteluun myös inventaarioraportoinnissa käytetyn uuden raportointityökalun, CRF Reporter'in, ongelmat. Aikaisemmin tehtyjen päätösten mukaan uuden CRF Reporter'in tuli olla osapuolten käytössä kesäkuun loppuun mennessä. Mikäli tässä tapahtuisi viivästyksiä, voisi seuraavan inventaariolähetysten kuuluvien CRF-taulujen toimittaminen Ilmastopöytätyölle myöhästyä vastaavasti. Limassa tehdyssä päätöksessä todettiin tilanne. Toimivaa versiota CRF Reporterista ei ole saatavissa ja siksi osapuolet voivat toimittaa CRF-taulut myöhässä aikaisemman päätöksen mukaan. Uutta määräpäivää ei sovittu, koska varmuutta siitä, milloin sihteeristö pystyy toimittamaan toimivan version työkalusta, ei ole. Sihteeristö on luvannut seuraavan version CRF Reporter'ista helmikuun puolivälissä. Tämä sallisi jo noin seitsemän kuukauden lisäajan kyseisten taulujen toimittamisessa. Limassa tehdyssä päätöksessä osapuolia kannustettiin kuitenkin toimittamaan CRF-taulut Ilmastopöytätyölle heti kun se on mahdollista.

4.5 Kehitysmaiden raportointi (COP 14, SBI 4a-b) (Matti Nummelin)

Kehitysmaiden raporttien käsittelyä koskeva asiakohta 4a on edelleen ratkaisematta eikä raportteja ole käsitelty SBI:ssä moneen vuoteen. Asiassa on hirttänyt erityisesti kehitysmaiden mahdollisimman ajantasaisten päästötietojen käsittely SBI:ssä. Durbanissa päätetyt kaksivuotiset täydennysraportit ovat ratkaisseet tämän ajantasaisuuden ongelman, siitä huolimatta tämä asiakohta on jäänyt ratkaisemattoman agendan SBI:n ulkopuolelle.

Kehitysmaiden raportointia tukevan asiantuntijaryhmän (CGE) työ (SBI 4b)

Työ edistyy hyvin ja viisivuotiselle mandaatille on laadittu työohjelma. CGE avustaa kehitysmaita myös kaksivuotisten täydennysraporttien laadinnassa. Asiasta laadittiin päätelmät.

4.6 Muut raportointiasiat (SBSTA 10c, SBI3d) (Riitta Pipatti, Paula Perälä)

Common metrics eli miten yhteismitallistaa eri kasvihuonekaasujen päästöjen ilmastoa lämmittävä vaikutus (SBSTA 10c)

Eri kasvihuonekaasujen vaikutusta ilmaston lämpenemiseen voidaan vertailla eri tavoin. Nykyisessä Ilmastopöytäkirjan mukaisessa raportoinnissa ja Kioton pöytäkirjan velvoitteissa tämä vertailu tai yhteismitallistaminen tehdään käyttäen IPCC:n määrittämiä GWP (Global Warming Potential) –arvoja, jotka perustuvat kaasujen aiheuttaman säteilypakotteen vertailua hiilidioksidin aiheuttamaan säteilypakotteeseen sadan vuoden ajanjaksona. Ehdotetut nk. GTP (Global Temperature Potential) -arvot perustuvat myös vertailuun hiilidioksidin aiheuttaman vaikutuksen kanssa, mutta sen sijaan että katsottaisiin lämmitysvaikutusta valitulla ajanjaksolla, ehdotetut GTP-arvot tarkastelevat vaikutusta lämpötilaan valitun ajanjakson päätepisteessä. Jos GWP- ja GTP-arvioiden tarkastelu-aika on sama, esim. 100 vuotta, antavat GTP-arvot lyhytikäisille kaasuille vähemmän painoa kuin GWP-arvot, koska GWP-arvot ottavat huomioon keskimääräinen vaikutuksen valitun ajanjakson aikana, GTP-arvot vaikutuksen ainoastaan ajanjakson lopussa.

EU ja useimmat muut osapuolet ovat nykykäytännön jatkamisen kannalla, mutta etenkin Brasilia on ajanut muutosta nykykäytäntöön ja ehdottanut GTP-arvojen käyttöönottoa. Brasilian kasvihuonekaasupäästöissä metaanin osuus on merkittävä ja kyseiset päästöt ovat olleet kasvussa, ja GTP-arvojen käyttö päästöjen yhteismitallistamisessa olisi siksi maalle edullista. EU katsoo että myös lämmitysvaikutuspolku on tärkeä. Myöskään vertailutavan muuttamista ei pidetä järkevänä, koska se muuttaisi jo toteutettujen toimien vaikutuksia velvoitteiden laskennassa.

Erilaisista näkemyksistä johtuen asiankohdassa ei saatu päätelmiä Limassa. Yhteismitallistaminen voi muodostua vaikeaksi aiheeksi myös ADP:n alla. Tavoitteena on, että kaikkien osapuolten osalta samankaltaisten toimien vaikutukset velvoitteisiin laskettaisiin samoja periaatteita noudattaen.

Maaraporttien raportointiohjeiden päivitys (SBI 3d)

Asiankohdan alla on sovittu maaraporttien raportointiohjeiden päivityksestä. Tavoitteena on hyväksyä uudet ohjeet vuoden 2015 osapuolikokouksessa. Limassa aloitettiin työ osapuolten lähetysten ja nykyisten ohjeiden pohjalta. Sihteeristö oli laatinut osapuolten lähetyksistä yhteenvedon, ja liittänyt siihen myös omia näkemyksiään tarvittavien päivitysten sisällöstä. Useat osapuolet, ml. EU, eivät tästä syystä halunneet sihteeristön yhteenvetoraporttia päivitystyön pohjapaperiksi. Neuvotteluajan puutteen takia päivitystyö ei edistynyt juurikaan. Myös jatkoprosessista kuten työpajojen tarpeesta oli erilaisia mielipiteitä. Siksi asiakohdasta ei saatu päätelmiä. Työ jatkuu SBI 41:ssä.

4.7 Monenkeskinen arviointi (Multilateral Assessment) (SBI 2c) (Paula Perälä, Karoliina Anttonen)

Limassa järjestettiin ensimmäisen kerran ns. monenkeskinen arviointi (Multilateral Assessment). Arviointi on osa ns. International Assessment and Review-prosessia, josta sovittiin Cancunissa vuonna 2010 ja jolle tarkemmat säännöt laadittiin Durbanissa vuonna 2011. Arvioinnin kohteena ovat teollisuusmaiden ensimmäiset kaksivuotisraportit (Biennial Report) jotka tuli toimittaa ilmastosopimukselle 1.1.2014 mennessä. Erityisesti päästövähennystavoite ja sen saavuttaminen kuuluvat arvioinnin piiriin.

Monenkeskistä arviointia edelsi osapuolten raporttien tekninen tarkastus vuoden 2014 alkupuolella. Tarkastusraportit julkaistiin sen jälkeen ilmastosopimussihteeristön internet-sivuilla. Ennen Liman kokousta osapuolilla oli mahdollisuus kuukauden ajan lähettää muille osapuolille kysymyksiä raportin sisällöstä sihteeristön laatiman portaalin kautta. Sen jälkeen osapuolilla oli 2 kuukautta aikaa vastata kysymyksiin kirjallisesti portaalin kautta. Suomi sai etukäteen neljä kysymystä.

Limassa 6.12 järjestetyssä sessiossa arvioinnin kohteena olevat osapuolet pitivät esityksen koskien ensi-sijaisesti päästövähennystavoitetta ja sen saavuttamista. Suomi kuului ensimmäisten arvioinnin kohteena olevien maiden joukkoon.

Suomi kertoi omassa esityksessään ilmasto- ja energiapaketin velvoitteista, sekä keinoista päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Suomi on ylisuorittamassa Kioton pöytäkirjan ensimmäisen velvoitekauden tämänhetkisten arvioiden mukaan 13.5 miljoonalla hiilidioksiditonilla. Suomen ei-päästökauppasektorin päästöt vuonna 2013 olivat taakanjakopäätöksen tavoitepolun alapuolella.

Suomi sai esityksensä jälkeen kiitosta USA:lta läpinäkyvästä kaksivuotisraportista ja selkeästä esityksestään. USA kysyi maankäyttösektorin osuudesta vuoden 2020 tavoitteessa sekä koko talouden kattavassa tavoitteessa, johon Suomi kuvasi nykyisen tilanteen lyhyesti ilmasto- ja energiapaketin näkökulmasta. Kiina kysyi uusiutuvan energian osuudesta tällä hetkellä tavoitteen ollessa 38 % vuonna 2020, johon Suomi vastasi sen olevan 35%. BZ kysyi Suomen kokemuksia kansallisesta metsäohjelmasta, koska totesi Suomen voivan tarjota positiivisia kokemuksia tältä sektorilta. Suomi kertoi ohjelman sisällöstä, jonka keskiössä ovat kestävä metsätalous sekä holistinen lähestymistapa. Suomi totesi keskustelevansa Brasilian kanssa mielellään lisää kahdenvälisesti lisää.

BZ oli erityisen kiinnostunut markkinamekanismien käytöstä EU-jäsenmaissa, ja halusi kuulla näiden kokemuksia markkinamekanismien käytöstä ennen vuotta 2020. EU vastasi kysymykseen todeten, että EU:lla on intressi mekanismien tarkasteluun, ja EU on erittäin sitoutunut mekanismien käyttöön tulevassa regiimissa.

Osapuolten saamat kysymykset ja vastaukset kootaan ("Party record") ilmastositomuksen sihteeristön www-sivuille. Monenkeskisessä arvioinnissa pidetyt esitykset myös tallennettiin webcastina.

4.8 Päätösten 2/CMP.7–4/CMP.7 ja 1/CMP.8 täytäntöönpano (Kioton pöytäkirjan 5, 7 ja 8 artikla) (SBSTA 11a) (Karoliina Anttonen, Riitta Pipatti)

Asiakohdan alla on neuvoteltu kahden vuoden ajan Kioton pöytäkirjan toiselle velvoitekaudelle sovittujen muutosten yksityiskohtaisesta toteuttamisesta erityisesti velvoitteen laskennan, raportoinnin ja raportointien tarkastusten osalta. Toisen velvoitekauden sallitun päästömäärän vahvistamiseksi tehtävää raportointia ja vuotuisia inventaarioraportointeja koskevat päätökset on asiakohdan alla saatu hyväksytyä. Liman kokouksessa tavoitteena oli saada hyväksytyä päätökset, joilla päivitetään erityisesti velvoitteen laskentaa, päästörekestereihin ja päästöyksiköiden siirtoja sekä raportointien tarkastuksiin ja niiden yhteydessä tehtäviin päästölukujen korjauksiin liittyvät päätökset Dohan muutosten mukaisiksi.

Tähän tavoitteeseen ei päästy, vaikka kaikista teknisistä päivityksistä päästiin sopuun EU:n ehdottamien muutosten mukaisesti. Erityisesti Ukraina Venäjän ja Valko-Venäjän tukemana ei ollut valmis hyväksymään päätöksiä, koska se on hakenut lievennystä toista velvoitekautta koskevien "kuuman ilman" rajoittamiseen koskeviin sääntöihin. Dohan päätöksessä Kioton pöytäkirjan toista velvoitekautta koskevista muutoksista pyrittiin "kuumaa ilmaa" rajoittamaan vähentämällä sekä ensimmäiseltä kaudelta siirtyvää ylijäämää että estämään ylijäämän syntymistä toisella kaudella seuraavilla säännöillä:

- Päätöksen 1/CMP.8 kohta 25 rajoittaa ensimmäisen velvoitekauden ylijäämän käyttöä toisella velvoitekaudella osaan, jolla osapuolen päästöt ylittävät kyseisen toisen kauden sallitun päästömäärän.
- Artikla 3.7 ter nostaa toisen velvoitekauden kunnianhimoa ja vähentää mahdollisen ylijäämän syntyä leikkaamalla toisen kauden sallitusta päästömäärästä osuuden, joka ylittää vuosien 2008 - 2010 toteutuneen päästötason.

Ukrainan toisen velvoitekauden päästöjen vähennysvelvoitteeseen säännöt vaikuttavat erityisen paljon. Sen toisen velvoitekauden päästöjen vähennysvelvoite noin tuplaantuisi artiklan 3.7 ter vaikutuksesta. 1/CMP.8 kohtaa 25 sovellettaessa yllä mainitulla tavalla, maa ei voisi käyttää ylijäämäänsä ensimmäiseltä velvoitekaudelta hyväkseen tiukentuneen velvoitteen täyttämiseen. Limassa neuvoteltiin kompromissi, joka olisi antanut Ukrainalle mahdollisuuden käyttää ensimmäisen velvoitekauden ylijäämään toisen velvoitekauden velvoitteen täyttämiseen, mutta olisi estänyt ylijäävien päästöyksiköiden siirrot muiden maiden rekistereihin. Ukraina ei neuvotteluille

varatun ajan puitteissa hyväksynyt kompromissia ja esti samalla muiden sääntöjen hyväksynnän Liman osapuolikokouksessa ja neuvotteluja jatketaan Bonnissa kesäkuussa 2015. Neuvottelujen loppuvaiheissa myös Venezuela ja Venäjä kyseenalaistivat koko päätöksen hyväksyttävyyden. Vielä on epäselvää, miten kyseisten toista velvoitekautta koskevien toimeenpanosääntöjen muutosten puuttuminen vaikuttaa käytännössä. Alustavan arvion mukaan sääntöjen puute voi vaikeuttaa, muttei estä toimeenpanoa sovittujen sääntöjen mukaisesti.

Luvussa 1.1, asiakohta SBSTA 10 (a) mainittu inventaarioraportoinnissa käytettävän työkalun toimimattomuus vaikuttaa myös Kioton pöytäkirjan raportointiin. Limassa sovittiin, että myös sallitun päästömäärän raportointi voisi myöhästyä työkalun viivettä vastaavasti. Päätöstä ei artiklan 3.7 terin liittyvän erimielisyyden takia saatu kuitenkaan tehtyä.

4.9 Dohan muutoksen G kohdan selventäminen (3.7 ter artikla) (CMP 10, SBSTA 11b) (Karoliina Anttonen, Tuomas Kuokkanen, Riitta Pipatti)

Asiakohta Dohan muutoksen G kohdan selventämisestä (3.7 ter artikla), liittyy kiinteästi asiakohtaan SBSTA 11 (a), jota on kuvattu edellisessä kappaleessa. Asiakohta on syntynyt Kazakstanin aloitteesta. Kazakstan haluaa selvittää, koskeeko artikla 3.7 ter myös maita, joilla ei ollut velvoitetta Kioton pöytäkirjan ensimmäisellä kaudella ja tarkentaa miten vuosien 2008 – 2010 päästötaso lasketaan (mm. minkä raportoinnin perusteella, ja mitkä päästöt otetaan laskennassa huomioon). Kazakstanin ja Valko-Venäjän tulkinta on, että artikla 3.7 ter pätee ainoastaan osapuolille, joilla oli velvoite ensimmäisellä velvoitekaudella. Venäjä ja Ukraina ovat tukeneet tätä tulkintaa. Etenkin kehittyvät maat, joiden aloitteesta kyseinen artikla on syntynyt, ovat olleet kannalla että sääntö pätee kaikille osapuolille, joilla on velvoite toisella velvoitekaudella.

Myös vuosien 2008 – 2010 keskimääräisen päästötavan laskennasta on esitetty erilaisia tulkintoja. AOSIS on ajanut näkemystä, jonka mukaan päästötasoon laskennassa otetaan mukaan ainoastaan Kioton pöytäkirjan liitteessä A mainitut päästöt. Australialle on tärkeää, että kaikki sallitun päästömäärän laskentaan mukaan tulevat päästöt, myös metsänhävityksen päästöt niille maille, joiden LULUCF-sektori oli päästölähde vuonna 1990.

Limassa sovittiin, että käsittelyä jatketaan SBSTA 41:ssä ottaen huomioon vaihtoehdot, jotka on kirjattu SBSTA 40:n päätelmien liitteeseen.

4.10 Kioton pöytäkirjan joustokeinot ja ilmastopöytäkirjan alaiset markkinamekanismit sekä ei-markkinapohjaiset lähestymistavat (CMP4-5, SBSTA 12, SBI 6) (Karoliina Anttonen, Marko Berglund)

Mekanismineuvotteluja varjostivat epävarmuus mekanismien asemasta uudessa ilmastopöytäkirjassa sekä Kioton pöytäkirjan joustokeinojen alhainen kysyntä. Brasilia ajoi näkyvästi ratkaisua, jossa keskustelu markkinamekanismeista siirrettäisiin ADP-raiteelle. Brasilian näkemyksen mukaan uuteen ilmastopöytäkirjaan sisällytettävän markkinamekanismin pitäisi perustua puhtaan kehityksen mekanismiin. Mekanismin tarkemmista säännöistä keskusteltaisiin vasta Pariisin kokouksen jälkeen. Myös CDM- ja JI-asiakohdissa keskustelu siirtyi entistä näkyvämmiin uuden sopimuksen kannalta tärkeisiin teemoihin.

Uudet mekanismit (SBSTA 12a, b ja c)

Uusien mekanismien osalta ei niin ikään saavutettu lopputulosta. Brasilia, öljyntuottajamaat, Bolivia ja Kiina olisivat halunneet päättää neuvottelut asiakohdista ja palata niihin myöhemässä vaiheessa, kun uuden sopimuksen sisältö olisi selkeämpi. Neuvotteluraiteiden sulkeminen ei kuitenkaan ollut hyväksyttävissä EU:lle, USA:lle, EIG:lle, AILACille tai Japanille. Kaikki SB-alaelinten mekanismiasiakohdat siirtyivät siten Bonnin kesäkuun 2015 kokoukseen jatkoneuvotteluja varten. Merkittävää kantojen lähestymistä vuoden 2015 aikana ei ole odotettavissa.

CDM-säännöt (SBI 6a, CMP 4)

Puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) sääntöuudistus ei edennyt Limassa. EU ja Brasilia eivät päässeet yhteisymmärrykseen CDM-sääntöuudistuksen laajuudesta EU:n ajaessa laajaa uudistusta joka sisältäisi nettomitigaation.

Neuvottelut jatkuivat toisella viikolla CMP:n alla. Puhtaan kehityksen mekanismin ohjeistukseen liittyen Afrikan ryhmä, jonka neuvottelutavoitteet CDM-neuvotteluissa jäävät usein EU:n ja Brasilian erimielisyyksien jalkoihin, sai päätökseen useita ryhmän ideoita. Päätös edistää menettelyjen yksinkertaistamista ja virtaviivaistamista muun muassa ohjelmalliseen CDM:n ja metsityshankkeisiin liittyen. Päätöksen myötä CDM hallintoneuvosto alkaa myös työstää menettelyä CDM hankkeiden poistamiseksi CDM rekisteristä. Taustalla on kehitysmaiden aloitteet luoda omia hyvitysjärjestelmiä, joiden piiriin CDM-hankkeet voisivat siirtyä.

JI-säännöt (SBI 6b ja c, CMP 5)

Yhteistoteutuksen (JI) sääntöuudistuksessa ei saavutettu lopullista tulosta. Yhteistoteutuksen valvontakomitealle (JISC) annettavassa ohjeistuksessa päädyttiin pyytämään osapuolilta lähetettyjä ratkaisuja, joiden avulla voidaan laskea liikkeelle hankkeen tuottamia päästövähennyksiä alhaisempi määrä päästövähennysyksiköitä. JISCiä pyydettiin tarkastelemaan mahdollisuuksia tehokkuusparannuksiin ottaen mallia CDM:stä. Taustalla on EU:n tavoite JI:n ja CDM:n yhtenäistämistä.

Päästövähennysyksiköiden (ERU) nopeutettua liikkeellelaskua koskeva asiakohda ei edennyt. Keskusteluja jatketaan SBI42:ssa kesäkuussa 2015.

Suomi profiloitui hyvin mekanismineuvotteluissa: Karoliina Anttonen (TEM) toimi EU:n neuvottelijana JI-asiakohdissa ja Marko Berglund (UM) toimi puhtaan kehityksen mekanismin asiakohtien rinnakkaispuheenjohtajana.

4.11 Kehitysmaiden toimintavalmiuksien tukeminen (COP 15, CMP 11, SBI 13) (Matti Nummelin)

SBIssä ei saatu aikaan substanssipäätöstä ja keskustelu jatkuu seuraavassa SBIssä. G77 painotti vahvasti ja jopa tunteikkaasti tarvetta perustaa komitea, joka koordinoi ja seuraa toimintavalmiuksien kehittämistä. Täten, G77 mukaan, voidaan vahvistaa maatasen toimia. Kehittyneet

maat eivät nähneet miten komitean perustaminen millään tavoin lisäisi maatason toimia nykyistä. Se vain lisäsi byrokratiaa ja siihen uppoavaa rahoitusta maatason toimin sijasta. Komitean perustaminen on vielä hyvin selkeästi mukana mm. ADP:n elementtitekstissä. Käytäväkeskusteluissa neuvotteluryhmien välillä todettiin, että Kehitysmaiden raportointia tukevan asiantuntijaryhmän (CGE) roolia sopimuksen asiantuntijaryhmien yhteistyön edistäjänä voitaisiin ehkä tehostaa. Tästä ei kuitenkaan päästy vielä neuvottelemaan. Asiasta hyväksyttiin päätelmät.

4.12 Oikeudelliset asiat (COP 5-6, CMP 6) (Tuomas Kuokkanen)

Päätöksentekomenettely (COP 2b, COP 6b, COP 19c)

COP 20:ssa agendalla oli kolme päätöksentekomenettelyä sivuavaa asiakohtaa. Ensinnäkin COP 2b asiakohdassa käsiteltiin ilmastopimuksen menettelytapasääntöjä, joita ei ole vielä tähän mennessä hyväksytty, sillä osapuolet eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen äänestysäänöistä. Tämän vuoksi osapuolikokous on soveltanut luonnosmenettelytapasääntöjä muutoin kuin äänestysäänöjen osalta, joiden suhteen se on noudattanut konsensusta. Säännöistä ei päästy yksimielisyyteen myöskään Limassa ja asiakohta siirrettiin rutiininomaisesti seuraavaan osapuolikokoukseen.

Toiseksi COP käsitteli Meksikon ja Papua-Uuden-Guinean ehdotusta muuttaa ilmastopimuksen 7 ja 18 artikloita lisäämällä sopimukseen äänestysäänöt. Ehdotuksen tarkoituksena on se, että osapuolikokous voisi tarvittaessa tehdä päätöksiä myös äänestyksellä eikä pelkästään konsensuksella. Asiakohta siirrettiin COP-presidentti Pulgar-Vidalin johtamiin informaaleihin. Niissä EU totesi, ettei esitys ole juuri nyt ajankohtainen, vaan sitä on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä tulevan sopimuksen yhteydessä. Australia, Kanada ja Sveitsi huomauttivat, että esitys ei oikeudellisesti toimi, sillä jos vain osa sopimuspuolista ratifioisi muutoksen, osapuolikokouksella olisi kahdenlaiset äänestysäänöt: eri säännöt niille, jotka ovat ratifioineet muutoksen ja eri säännöt niille, jotka eivät ole ratifioineet muutosta. Asiakohta päätettiin tuloksettomana siirtää ensi vuoden COP 21 kokoukseen.

Kolmanneksi COP jatkoi Venäjän viime vuoden Varsovan kokouksessa tekemää ehdotusta (COP 19c), joka koski konsensus-sääntöä. Venäjän ehdotuksen taustalla oli Venäjän epäoikeudenmukaisena kokema Dohan muutoksen hyväksyminen Dohassa vuonna 2012. Venäjän aloitteen taustalla ei kuitenkaan ollut pyrkimystä mitätöimään Dohan päätöstä, vaan varmistaa, että jatkossa ilmastopimuksen ja Kioton pöytäkirjan osapuolikokoukset noudattavat konsensus-sääntöä. Asia liittyy erityisesti ensi vuoden Pariisin kokoukseen. Venäjä oli jakanut Liman kokousta varten ns. Conference Room Paper 1:n (FCCC/CP/2014/CRP.1). Sen keskeinen sisältö oli muistuttaa menettelytapasääntöjen ja konsensussäännön noudattamisesta. Lisäksi asiakirjaan liittyi ehdotus pyytää YK:n oikeudelliselta toimistolta (OLA) asiantuntijalausuntoa konsensussäännöstä. Venäjän ehdotus siirrettiin Puolan Tomsz Chruszczowin informaaleihin, joiden ensimmäinen konsultaatio pidettiin 6.12, jolloin asiasta käytiin yleiskeskustelu. Muut osapuolet (ml. EU) eivät pitäneet tarpeellisena pyytää OLA:lta lausuntoa, koska OLA on jo aiemmin antanut biodiversiteetisopimuksen yhteydessä asiasta lausunnon. Venäjän ehdotuksesta ei päästy sopuun informaaleissa, jonka takia asian käsittely siirtyy ensi vuoden Pariisin kokoukseen (FCCC/CP/2014/L.4). Lisäksi tuleva puheenjohtajamaa Ranska käy Bonnin alaelinten kokousten yhteydessä kesäkuussa 2015 avoimia konsultaatioita asiasta.

Venäjän sopimusmuutosehdotus (COP 6a)

Venäjän ehdotus sopimusmuutoksesta, joka velvoittaisi ilmastopimuksen liitteiden I ja II maaillojen säännölliseen uudelleenarvioimiseen (asiakohta COP 6a), siirrettiin Perun Antonio Garcian ja Augusto Cabrera Rebazan johtamiin informaaleihin. Ensimmäisessä konsultaatiossa 5.12. Australia ja Kanada tukivat periaatteessa Venäjän ehdotuksen sisältöä, mutta eivät pitäneet muutosehdotusta ajankohtaiseksi. Ne katsoivat, että asia pitäisi tarkastella ADP:ssä käytävissä neuvotteluissa. Kiina ja Saudi-Arabia vastustivat Venäjän ehdotusta. Asiasta pidettiin lyhyt konsultaatio 11.12., jonka perusteella asia päätettiin siirtää ensi vuoden COP 21:een

Muut asiakohdat (CMP 6)

Kioton pöytäkirjan Compliance Committee'n yhdeksättä vuosiraporttia (FCCC/KP/CMP/2014/2) koskevat johtopäätökset siirrettiin puheenjohtajan valmisteltavaksi. Aiemmin tänä vuonna me nehtyneen Marc Pallemartsin (alternate member) tilalle komitean enforcement-jaostoon valittiin jäljelle olevaksi kaudeksi Tuomas Kuokkanen.

4.13 Ilmastopimuksen tavoitteen uudelleentarkastelu ja tieteelliset kysymykset (COP 10, SBSTA 8, SBI 15) (Laura Aho)

2013-2015 uudelleentarkastelu

Limassa keskusteltiin asiantuntijadialogin (structured expert dialogue, SED) tulevasta työstä, milloin SED pitäisi muodollisesti päättää, millainen loppusynthesei sen työstä pitäisi laatia ja kuka sen tekisi, että siitä miten uudelleentarkastelun tulokset välittyvät ADP:n työohjelmalle ja COP päätökseen.

SBSTA/SBI hyväksyi päätelmät koskien asiantuntijadialogin (structured expert dialogue, SED) työtä. Tarkoitus on päättää SED:n työ keväällä 2015 ja laatia sen työstä loppusynthesei. Loppusynthesei on keskeinen osa arvioitaessa vuosien 2013-2015 uudelleentarkastelua kesällä 2015.

Tutkimus ja ilmastohavainnointi

SBSTA:ssa käsiteltiin tutkimusta ja ilmastohavainnointia (systematic observation). Päätelmissä annetaan tunnustusta Global Climate Observing Systemin (GCOS:n) työlle ja huomioidaan sen tarkoitus laatia statusraportti SBSTA 43:lle (marras-joulukuu 2015) sekä uusi implementointisuunnitelma SBSTA 45:lle (marraskuu 2016). Lisäksi korostetaan tarvetta varmistaa rahoitus globaaleille ilmastohavainnointijärjestelmille ilmastopimuksen pitkän aikavälin tarpeita varten sekä todetaan, että Bonnissa helmikuussa 2015 järjestettävässä GCOS:n työpajassa käsitellään ilmastohavainnoinnin vahvistamista sekä tämän toiminnan kehittämistä kehitysmaissa. Päätelmät saatavilla:

IPCC:n viides arviointiraportti

SBSTA keskusteli IPCC:n viidennen arviointiraportin tuloksista ja laati asiasta päätelmät, kuten on ollut tapana IPCC:n arviointiraporttien valmistumisen jälkeen. Päätelmissä toivotaan viides arviointiraportti tervetulleeksi ja mm. toivotaan, että osapuolet huomioisivat ja hyödyntäisivät raportin tuloksia.

4.14 Ilmastopolitiikan vastetoimet (COP16a, CMP 12, SBSTA 9, SBI 14) (Jatta Jämsén, Juha Pyykkö)

SBI/SBSTA-yhteiskontaktiryhmä ja epäviralliset kokoukset kokoontuivat Limassa useita kertoja parin viikon aikana. Neuvottelujen pohjana oli sihteeristön asiakirjat viime kesänä viimeisteltyyn vastatoimifoorumin ja sen työohjelman arviointiin ja osapuolten läheteisiin perustuen. Limasta odotettiin päätöstä foorumin työn mahdollisesta jatkosta. Foorumin mandaatti päättyi vuonna 2013. Näkemuserot kehittyneiden ja kehitysmaiden välillä olivat edelleen samat: Kehitysmaaryhmät erityisesti Saudi-Arabian (arabiryhmä) ja Argentiinan (G77+Kiina) vaativat erityisen vastatoimimekanismin perustamista. Ne ehdottivat, että alaelimet kehittäisivät mekanismin funktioita ja modaliteetteja 42. Istunnossaan ja ne hyväksyivät Pariisin COPissa. Mekanismin puolestapuhujien mukaan mekanismi voisi toimia foorumin lisänä fasilitoiden sellaisten toimien toimeenpanoa, joilla kolmansien maiden ilmastotoimien aiheuttamiin kielteisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin toimiin puututaan. Teollisuusmaat (erit. USA, EU, Australia, Japani) korostivat foorumin puitteissa käydyn tiedon-, kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdon merkitystä ja sen jatkamista myös vastatoimien myönteiset vaikutukset huomioiden. Teollisuusmaiden mielestä erillistä mekanismia ei tarvita – ilmastopimuksen tarjoamat olemassa olevat instituutionaaliset järjestelyt ovat riittävät.

Loppuvaiheessa, jolloin teksti oli annettu COP:n puheenjohtajan johdolla molempien alaelinten puheenjohtajien konsultoitavaksi, se oli edelleen hakasulutettu, vaihtoehtoisia tekstejä sisältävä päätösteksti, josta ei saavutettu yhteisymmärrystä. Työtä päätettiin jatkaa saavutetun version perusteella (päätös FCCC/CP/2014/L.5, liite) kesäkuussa Bonnissa alaelinten 42. istunnon yhteydessä, tarkoituksena suositaa päätöstä Pariisissa hyväksyttäväksi. Vaikka luonnoksessa on hakasulkuja, hyväksyivät osapuolet yleisesti ottaen foorumin jatkumisen vaikka mekanismista ollaankin eri mieltä.

4.15 Työohjelma kansallisista hillintätoimista (SBI 5) (Outi Myatt-Hirvonen)

Limassa käsiteltiin Dohan kokouksen aikaansaannoksena aloitetun kansallisesti tarkoituksenmukaisia ilmastonmuutoksen hillitsemistoimia (Nationally Appropriate Mitigation Actions, NAMA) koskevan kaksivuotisen (2013–2014) työohjelman tuloksia. Työohjelman tavoitteena oli lisätä ymmärrystä kansallisten hillintätoimien moninaisuudesta. Ohjelma käsittelee seuraavia kysymyksiä:

- Taustaoletukset ja menetelmät, sektorit ja kaasut, lämpenemispotentiaalin laskemisessa käytetyt arvot sekä arvioidut tulokset hillintään liittyen
- Tarpeet rahoitukselle, teknologialle ja kapasiteetin vahvistamiselle, saatavilla oleva ja annettu tuki sekä sitä koskevat säännöt ja näistä saadut kokemukset
- NAMA-rekisterissä oleville hillintätoimille löydetyn tuen (matching) laajuus koskien rahoitusta, teknologiaa tai kapasiteetin vahvistamista.

Työohjelman täytäntöönpanon aikana kerättiin tietoa kehitysmaissa toteuttavista hillintätoimista, laadittiin raportteja sekä järjestettiin hillintätoimia koskevia seminaareja. Lisäksi pidettiin alueellisia koulutuksia, joiden tavoitteena oli edistää kansallisia hillintätoimia koskevien suunnitelmien laatimista ja toteuttamista.

Limassa käydyissä keskusteluissa monet maat, etenkin Afrikan ryhmä, toivoivat ohjelmalle erityisesti tukeen keskittyvää jatkovaihetta. Hyväksytyissä päätelmissä (FCCC/SBI/2014/L36) todetaan työohjelman toteutuksen aikana tapahtuneen tiedon ja kokemusten vaihdon lisäyksen ymmärrystä kansallisten hillintätoimien moninaisuudesta. Päätelmissä tunnustetaan kansallisia hillintätoimia koskevan tiedon arvo sekä tarpeet tuelle, jotta maat voisivat laatia ja toteuttaa mitattavia, raportoitavia ja todennettavia hillintätoimia. Lisäksi niissä mainitaan NAMA-rekisterin kautta aloitettu "matching". Päätelmissä pyydetään myös ilmastomuutossihteeristöä varmistamaan NAMA-rekisterin moitteeton toiminta.

4.16 Kansainvälinen lento- ja meriliikenne (SBSTA 10d) (Anita Mäkinen)

Kansainvälinen lento- ja meriliikenne nousivat vähän keskusteluihin kahden neuvotteluviikon aikana.

SBSTA41-kokouksen avauksessa kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö (ICAO) ja kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) antoivat tiedonannon omien sektoriensa toimista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Tiedonannoissa raportoitiin kansainvälisen lento- ja meriliikenteen toimista kasvihuonekaasupäästöjen arvioimiseksi ja rajoittamiseksi. Jotkut jäsenvaltiot esittivät mielipiteenään, että kansainvälisen lento- ja meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöistä ja niiden rajoittamisesta tulee keskustella sektoriorganisaatioissa ICAO:ssa ja IMO:ssa, ei kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Kehittyvät maat toivovat UNFCCC:ssa omaksutun CBDR- periaatteen ulottamista myös ICAO:n ja IMO:n. Jos haluamme saada kaikki laivat ja lentokoneet päästövähennysten kohteiksi, CBDR- periaatetta ei pitäisi hyväksyä.

SBSTAn päätöksiin kirjattiin, että 1) SBSTA huomioi ICAO:n ja IMO:n antamat raportit toimistaan omien sektoriensa toimista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja huomio myös osapuolivaltioiden tekemät huomiot asiassa. 2) SBSTA pyysi ICAO:n ja IMO:n sihteeristöjä raportoimaan jatkossakin työstään SBSTAn istunnoissa.

Oheistapahtumat

Neuvottelujen aikana ICAO ja IMO järjestivät oheistapahtuman, jossa valottivat toimiaan ilma-alusten ja alusten kasvihuonekaasujen rajoittamiseksi. ICAO:n sihteeristön puheenvuoron piti Jane Hupe (Deputy Director of Environment). ICAOn järjestämässä ja Jane Hupen moderoimassa panelissa olivat Enrique Rodrigues Flores IDB (International Development Bank), Michael Gill, ATAG (ml ITA) ja Althea Roper Jamaikalta. IMO:n esitelmän piti Edmund Hughes sihteeristöstä ja siinä valotettiin mm. IMO:n 3. kasvihuonekaasututkimuksen tuloksia. Suomi on rahoittanut ko. selvitystä.

Tanskan merenkulkuhallinto ja varustamot järjestivät toisella kokousviikolla oheistapahtuman, joka oli otsikoitu: "International shipping: Thinking business – thinking climate". Esityksissä korostettiin sitä, että merenkulun energiatehokkuuden lisääminen säästää polttoainekustannuksia ja vähentää päästöjä. Nykyisin meritse liikkuu noin 90 % maailman rahdista, mutta merenkulun osuus globaaleista päästöistä on kuitenkin vain 2,2 %. Merenkulun kasvaessa on päästöjen kuitenkin ennustettu nousevan 50-250 % vuoteen 2050 mennessä, mikäli toimia päästöjen leikkauttamiseksi ei aloiteta. Tanskalaisten järjestämässä tilaisuudessa käytiin läpi teknisiä ja operatiivisia keinoja, joilla polttoaineen kulutusta voidaan vähentää.

4.17 Artikla 6 (ADP, SBI-19b, COP21) (Maria Vuorelma)

Artikla 6. tiimoilta ei ollut varsinaisia neuvotteluja Limassa. Limassa noteerattiin Artikla 6. koskeva 2. dialogin kokousmuistio, joka järjestettiin Bonnissa SBI 40 yhteydessä kesäkuussa 2014. Dialogin teemana oli osallistuminen, tiedotus ja tiedon julkisuus (public awareness, public participation and public access to information). Kesäkuussa 2015 järjestetään 3. dialogi Bonnissa SBI 42 yhteydessä, jossa tullaan keskittymään koulutukseen. Osapuolet ja tarkkailijat voivat lähettää kommentteja 2.dialogista sekä kommentteja 3.dialogin agendasta 18.2.2015 asti.

Limassa hyväksyttiin Puolan aloitteesta Liman ministerideklaraatio koulutuksesta ja tietoisuuden lisäämisestä (The Lima Ministerial Declaration on Education and Awareness-raising, COP21). Suomi kommentoi aloitetta syyskuussa, ja lopullisessa deklaraatiossa oltiin pitkälti otettu huomioon Suomen kommentit.

Oheistapahtumat

Limassa järjestettiin monta Artikla 6:een liittyvää oheistapahtumaa. Näissä kerrottiin mm. että keväällä sihteeristö on julkaisemassa artikla 6 focal pointin käsikirjan.

4.18 Ilmasto ja sukupuolten tasa-arvo (COP 17, SBI 16, Gender Day 9.12.) (Aira Kalela)

Sukupuolten tasa-arvoa koskeva päätös hyväksyttiin toimeenpanokomiteassa (SBI). Päätöksessä perustetaan sukupuolten tasa-arvoa edistävä työohjelma 2015-2016. Työohjelma on ensimmäinen ilmastopimuksen tasa-arvo-ohjelma ja sihteeristö kutsuu omilla web-sivuillaan päätöstä historialliseksi.

Työohjelmaan sisältyy 1) kahden työpajan järjestäminen toimeenpanokomitean (SBI) kesäkuun istuntojen aikana ensin hillinnästä ja teknologiasta vuonna 2015 ja tämän jälkeen sopeutumisesta ja kapasiteetin rakentamisesta vuonna 2016 tasa-arvonäkökulmasta tarkasteltuna. Lisäksi työohjelmaan kuuluu 2) kaikkien delegaattien informointi tasa-arvonäkökulmasta sekä 3) erityisesti vähiten kehittyneiden maiden naisdelegaattien neuvottelukapasiteetin rakentaminen, 4) tasa-arvo-ohjeiston kehittäminen ja 5) tasa-arvo focalpointin vahvistaminen.

Päätöksen sisällön neuvottelu sujui suhteellisen yksimieleisesti, mutta tasa-arvokäsitteen (gender equality) ja ihmisoikeuksien mainitseminen osoittautui hankalaksi, kun Saudi Arabiain valtuuskunta vastusti tätä ankarasti, vaikka käsite oli hyväksytty jo 2010 AHWG-LCA (Ad Hoc Working Group on Long Term Activities) päätöksessä 1/CP 16., jolloin Saudi Arabia eksplisiittisesti tuki Islannin tekemä esitystä. Asiasta päästiin yhteisymmärrykseen kontaktiryhmän viimeisessä istunnossa ja käsitteet sisältyivät päätöksen johdannon kahteen kohtaan. Päätös oli valmisteltu Suomen tukeman kehitysmaiden naisdelegaattien ryhmässä, ja Aira Kalela toimi EU:n pääneuvottelijana.

Osapuolikokouksen aikana järjestettiin useita toimintapäiviä. Tasa-arvopäiväksi oli nimetty 12.12, jolloin järjestettiin useita tasa-arvotilaisuuksia. Päivän päätteeksi järjestettiin vastaanotto Perun ja IUCN:n toimesta. Kanssajärjestäjinä toimivat Suomi, Espanja, Hollanti ja Mosambik. Tilaisuudessa oli yli 200 osanottajaa.

5. MUUT ASIAT

5.1 Fossiilisten polttoaineiden tuet (*Jatta Jämsén, Maria Vuorelma*)

Limassa järjestettiin 11.12. Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform –ryhmän (FFFSR) ministeriökokous, johon ympäristöministeri Grahn-Laasonen osallistui. Paikalla olivat myös Uuden Seelannin, Ruotsin ja Tanskan ministerit sekä virkamiesedustajat Norjasta ja Sveitsistä ja Chilen ministerin edustaja.

Kokouksessa oli tarkoitus arvioida, mitä ryhmä on saavuttanut ja mihin halutaan keskittyä seuraavaksi, hakea sitoutumista muiden maiden lähestymistä varten ministeritasolla ja pyytää heitä allekirjoittamaan FFFSR -kommunikea Pariisin ilmastokokousta silmällä pitäen, sekä miettiä, tarvitseeko ryhmä uusia jäseniä. UNFCCC-prosessi on kasvamassa FFFSR-ryhmän prioriteetiksi, varsinkin vuoden 2015 aikana. G-20 demarssit jne. jatkuvat. Vuonna 2015 Turkilla on G-20 puheenjohtajuus, ja tähän liittyvän demarssin pitäisi tukea myös Pariisin ilmastokokousta. Ryhmä voisi myös harkita aktiivisempaa roolia SDG-prosessissa. Kommunikealuonnosta käsitellään vielä kansallisella tasolla ja se on tarkoitus hyväksyä tammikuussa 2015.

Kokouksen koollekutsuja Uusi-Seelanti (ympäristöministeri Tim Groser) muistutti kokouksen aluksi, että osittainenkin fossiilitukireformi vuoteen 2020 mennessä voi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia. Fossiilitukiin kuitenkin käytetään moninkertaisesti enemmän varoja kuin uusiutuviin energioihin ja jonkinlainen hiilen hinnoittelu kattaa vain seitsemän prosenttia globaaleista päästöistä. Fossiilituet ovat romuttaneet esim. Nigerian ja Indonesian budjetit pakottaen Indonesian vähentämään näitä tukia. Indonesia on käyttänyt enemmän rahaa fossiilitukiin kuin koulutukseen ja terveyteen. Ystävärühmä ei kuitenkaan koostu puritaaneista vaan on tiedostettava, että fossiilitukia käytetään vielä sukupolvia monissa maissa. Ystävärühmän tehtävä onkin tukia vastaan hyökkäämisen sijaan auttaa pitkäkestoisen transition toteutumisessa. Asioiden profiloimiseksi korkealla tasolla ja poliittisen paineen aikaansaamiseksi on pidettävä paljon "melua". Useat maat, ml. USA, Kiina ja Uusi-Seelanti ovat asettuneet fossiilitukiensa vertaisarviointiin.

Ministeri Groser totesi, että YK:n kestävä kehityksen tavoitteissa energian alakomponenttina on fossiilitukien reformi – tämä on poliittinen koukku tulevaisuutta varten. Fossiilitukireformin pitäisi myös olla osa INDC:tä – jos esim. Indonesia leikkaa fossiilitukiaan pitää olla hyväksyttävää, että se voi ilmoittaa tämän INDC:ssä. Fossiilituet ovat massiivinen "puuttuva osa" kasvihuonekaasujen tieteellisessä laskemisessa ja ne ovat taloudellista hulluutta. Ruotsi totesi ristiriidan, että fossiilitukiin tuhlataan paljon rahaa ja samalla on ilmastorahoitushaasteita UNFCCC:ssa; rahoitusta voitaisiin suunnata fossiilituista pois ilmastoystävällisen agendan tukemiseen. Kyseessä on myös sosiaalisen muutoksen hallinta ja asian edistämiseksi tukien poistamisesta tarvitaankin toimivia esimerkkejä ongelman korostamisen sijaan. Ruotsi kannatti uusia jäseniä erityisesti kehitysmaista, jossa ongelma ja vastustuskin on suurin. Tanska totesi olevansa sitoutunut FFSR (Fossil Fuel Subsidy Reform) -agendan edistämiseen, ja ehdotti Maailmanpankin kevätkokousta kommunikean julkistamisajankohdaksi; Yhdysvaltoja pitäisi lähestyä johtoroolinsa vuoksi. Pohjoismaiden ministerineuvostolta ilmestyyvää raporttia voi

käyttää INDC-pohdintaan. Suomen ministeri Grahn-Laasonen kiitti Uutta-Seelantia aktiivisesta roolista ja totesi Suomen olevan sitoutunut tekemään osansa. Ensi vuosi on tärkeä asian edistämiseksi. Suomi on tehnyt pilottitutkimuksen ja ympäristöllisesti haitallisia tukia ollaan arvioimassa Suomessa kokonaisuutena. Norja totesi tilausta olevan yhä enemmän ja viestin vieminen "vaikeille" maillekin on aiempaa helpompaa koska monet kehitysmaat ovat huomanneet, ettei tuissa ole järkeä valtion budjetin eikä ilmaston kannalta. Norja avoin FFSR:lle INDC:ssä. Workstream 2-neuvotteluissa teknisen asiantuntijakokouksen järjestäminen on kohdannut vastustusta. Kehitysmaille on teknistä tukea halutessaan: Maailmanpankin ESMAP (Energy Sector Management Assistance Program), jota Norja tukee. Myös Sveitsin mukaan tilausta on; aiemmin UNFCCC:ssa tätä heti vastustettiin, nyt kun asia on valtavirtaa IMF:n, Maailmanpankin ja OECD:n puitteissa, tilanne on muuttunut. Chile ilmoitti haluavansa liittyä ryhmään vaikka sillä ei ole fossiilitukia.

Yhteenvedossaan ministeri Groser totesi nousseen esiin, että kaikki pitävät fossiilitukireformia perustavanlaatuisena asiana; Jos katsotaan päästövähennyslupauksia ja tavoitteessa olevaa aukkoa, sen täyttävät fossiilituet. Tanska lupasi keskustella Maailmanpankin kanssa kevätkokouksesta. Jäsenmäärän kasvattamisesta sovittiin, että mitä enemmän jäseniä sen parempi. Mahdollisimman monta maata ja myös instituutiota pyydetään allekirjoittamaan kommunikea.

Oheistapahtumat

Limassa järjestettiin korkean tason sivutapahtuma otsikolla *Fossil-Fuel Subsidy Reform: Maximizing Contributions to Emissions Mitigation*, julkaistiin video, joka perustuu haastatteluihin sekä panelistien lausuntoihin: <http://vimeo.com/114303686> sekä julkaistiin raportti fossiilisten tukiaisten vaikutuksesta uusiutuvan energian tuotantoon: http://www.iisd.org/gsi/sites/default/files/ffs_rens_impacts.pdf

5.2 Pohjoismainen yhteistyö (Outi Leskelä)

Pohjoismainen yhteistyö kokouksessa oli jälleen tiivistä. Yhteistyötä koordinoidaan Pohjoismaiden ministerineuvoston NOAK-ryhmän puitteissa, jossa Suomi toimii puheenjohtajana vuoden 2014 loppuun. Uusi puheenjohtaja vuoden 2015 alusta lähtien on Norja. Ministerineuvostolla oli koko kahden viikon ajan oma osasto, joka esitteli Pohjoismaiden ilmastotoimia, pohjoismaisia rahoituslaitoksia sekä NOAK:in ja muiden työryhmien ilmastoaiheisia raportteja. Osasto sai osakseen runsaasti kiinnostusta ja Pohjoismaat saivat kiitosta edistyksellisistä ilmastotoimistaan.

Oheistapahtumat

Oheistapahtumia järjestettiin ensimmäisellä viikolla neljä:

Accounting framework in a bottom-up setting (3.12.)

Practical Insights on Designing, Implementing and Financing NAMAs (5.12.)

Assessing and Reviewing Contributions under a 2015 Agreement: Towards Paris and Beyond (6.12.)

Database for International Cooperative Initiatives (6.12.)

Epävirallisia kahdenvälisiä tapaamisia järjestettiin LDC-, AILAC- ja LMDC-ryhmien, Brasilian sekä ympäristöjärjestöjen kanssa. Samanmieliset maat (LMDC) tavattiin nyt ensimmäistä kertaa ja tapaaminen koettiin tärkeäksi puolin ja toisin. Perinteinen pohjoismaisten ympäristöministe-

rien tapaaminen järjestettiin tiistaina 9.12. Keskusteluaiheina olivat mm. differentiaatio, ilmasto-rahoitus, neuvottelut vuonna 2015 sekä INDC:hin tarvittavat ennakkotiedot. NOAK piti kokouksen ensimmäisellä viikolla ja pohjoismaiset pääneuvottelijat keskustelivat neuvottelujen ajan-kohtaisesta tilanteesta. Lisäksi pidettiin lukuisia hankkeisiin liittyviä kokouksia ja tapaamisia.

5.3 Nuoret (*Liisa Kallio*)

Nuoret ympäri maailmaa aloittivat valmistautumisen ilmastoneuvotteluihin, nyt jo kymmenettä kertaa järjestetyssä, nuorten konferenssissa Limassa 28. - 30.11.2014. Nuorten konferenssissa haluttiin ottaa entistä paremmin mukaan ne nuoret, joilla ei ole pääsyä paikan päälle ilmastoneuvotteluihin, mutta jotka haluavat äänensä kuuluviin ilmastopoliittisessa keskustelussa. Konferenssin aikana järjestettiin työpajoja, kuunneltiin asiantuntijoiden seminaariesityksiä ja työstettiin nuorten yhteinen kannanotto ilmastoneuvotteluihin. Kannanotossa nostettiin esille muun muassa reilun ilmatorahoituksen tarve, ”Loss and Damage”-mekanismin toimeenpanon eteenpäin vienti, nuorten osallistumismahdollisuudet ilmastoneuvotteluissa ja sukupolvien välisen tasa-arvon periaate.

Nuoret vaikuttavat ilmastoneuvotteluissa kansainvälisen nuorten ilmastoliikkeen YOUNGO:n (Youth Nongovernmental Organizations) kautta. YOUNGO:n tehtävänä on välittää nuorten kantoja sihteeristölle, organisoida ilmastoneuvotteluissa nuorten puheenvuorot puhujienlistalle ja järjestää tapaamisia virkamiesten kanssa. YOUNGO:ssa toimii erilaisia työryhmiä, kuten esimerkiksi koulutus-, hillintä- tai sopeutumistyöryhmät. Toimin osana sukupolvien välisen tasa-arvon periaatetta ajavaa ryhmää, jonka keskeisimpänä tavoitteena on saada maininta sukupolvien välisestä tasa-arvosta ensi vuonna Pariisissa solmittavaan sopimukseen.

Sukupolvien välisellä tasa-arvolla tarkoitetaan periaatetta, jonka mukaan tulevat sukupolvet ovat nykyisten sukupolvien kanssa yhdenvertaisia ja siksi meidän tulisi taata heille samat oikeudet resursseihin ja ekosysteemipalveluihin, joista nykyiset sukupolvet ovat saaneet nauttia. Toisin sanoen; jokaisen sukupolven tulisi säilyttää maapallo vähintään yhtä hyvässä kunnossa, missä se on saatu edelliseltä sukupolvelta.

Sukupolvien välisen tasa-arvon konkretisoimiseksi YOUNGO ajoi kasvihuonekaasujen nettopäästöjen nollaamista vuoteen 2050 mennessä ja osapuolten kansallisten kontribuutioiden (INDC) kustannushyötyanalyysissä käytettävien diskonttokorkojen laskemista nolnaan.

Chile ehdotti sukupolvien välisen tasa-arvon mainintaa ADP:n päätöksen johdannossa, mutta Saudi-Arabian vastustuksesta se ei kuitenkaan päätenyt lopulliseen tekstiin. YOUNGO kävi Saudi-Arabian kanssa keskusteluja asiasta. Saudi-Arabia ei vastustanut itse sukupolvien välisen tasa-arvon periaatetta, mutta heille maininnan sijoittelu oli ongelmallinen. YOUNGO aikoo jatkaa työtä seuraavissa välikokouksissa hiotulla ja harkitummin sijoitetulla tekstiehdotuksella. Sukupolvien välistä tasa-arvoa tukivat Chilen lisäksi koko AILAC, Norja, Sveitsi, Etelä-Sudan, Ghana ja Meksiko. Lobbaustyön lisäksi YOUNGO järjesti sivutapahtuman, mielenilmauksen ja lehdistötilaisuuden liittyen sukupolvien väliseen tasa-arvoon.

6. LIITTEET

Liite 1. Suomen valtuuskunta Liman ilmastoneuvotteluissa

Valtuuskunnan puheenjohtaja:

Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen, ympäristöministeriö

Varapuheenjohtajat:

Ympäristöneuvos Harri Laurikka, ympäristöministeriö

Jäsenet:

Suurlähettiläs Juha Virtanen, ulkoasiainministeriö, Suomen suurlähetystö Lima

Lähetystöneuvos Jatta Jämsén, ulkoasiainministeriö

Metsäneuvos Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö

Vanhempi hallitussihteeri Karoliina Anttonen, työ- ja elinkeinoministeriö

Neuvotteleva virkamies Paula Perälä, ympäristöministeriö

EU-erityisasiantuntija Jussi Soramäki, valtioneuvoston kanslia

Asiantuntijat ja avustajat:

Yksikönpäällikkö Juha Pyykkö, ulkoasiainministeriö

Ympäristöalan neuvonantaja Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö

Erikoistutkija Folke Sundman, ulkoasiainministeriö

Ylitarkastaja Marko Berglund, ulkoasiainministeriö

Tarkastaja Johanna Pietikäinen, ulkoasiainministeriö

Avustaja Hanna Gehör, ulkoasiainministeriö

Kehitysyhteistyön erityisasiantuntija Outi Myatt-Hirvonen, Suomen suurlähetystö Lima

Koordinaattori Anna Kurronen, Suomen suurlähetystö Lima

Suurlähettilään kuljettaja Martin Aliaga Acosta, Suomen suurlähetystö Lima

Toinen kuljettaja David Acero Naupas, Suomen suurlähetystö Lima

Kansainvälisten asiain neuvos Aulikki Kauppila, maa- ja metsätalousministeriö

Eriityisasiantuntija Matti Kahra, maa- ja metsätalousministeriö

Neuvotteleva virkamies Tuomas Kuokkanen, ympäristöministeriö

Neuvotteleva virkamies Tuulia Toikka, ympäristöministeriö

Ylitarkastaja Laura Aho, ympäristöministeriö

Viestintäasiantuntija Riikka Lamminmäki, ympäristöministeriö

Eriitysavustaja Aino Salo, ympäristöministeriö

Koordinaattori Maria Vuorelma, ympäristöministeriö

Kansanedustaja, tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja Oras Tynkkynen, eduskunta

Kansanedustaja, ympäristövaliokunnan jäsen ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen

valtuuskunnan jäsen Christina Gestrin, eduskunta

Kehittämispäällikkö Riitta Pipatti, Tilastokeskus

Johtava asiantuntija Anita Mäkinen, Liikenteen turvallisuusvirasto

Erikoistutkija Laura Sokka, Teknologian tutkimuskeskus VTT

Tutkija Lauri Kujanpää, Teknologian tutkimuskeskus VTT
Johtaja Mari Pantsar-Kallio, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Professori Markku Kanninen, Viikin tropiikki-instituutti, Helsingin yliopisto
Yliopistotutkija Markku Larjavaara, Viikin tropiikki-instituutti, Helsingin yliopisto
Asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Elinkeinopoliittinen asiantuntija Pia Björkbacka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suojeluasiantuntija Otto Bruun, Suomen luonnonsuojeluliitto
Kehityspoliittinen asiantuntija Tuuli Hietaniemi, KEPA ry
Allianssin ilmastodelegaatti Liisa Kallio, Suomen nuorisoyhteistyö - Allianssi
Erityisasiantuntija Aira Kalela, Global Gender and Climate Alliance
Toiminnanjohtaja Jouni Keronen, Climate Leadership Council

Liite 2. Ympäristöministeri Sanni Grahn-Laasonen puhe korkean tason osuuden aikana

Statement by Ms. Sanni Grahn-Laasonen, Minister of the Environment of Finland
at the 20th Conference of Parties of the UN Framework Convention on Climate Change and
CMP10 of the Kyoto Protocol

9 December 2014, Lima, Peru

Buenas Tardes,
Distinguished Mr. President, Dear Colleagues, Ladies and Gentlemen

I would like to start by thanking the Peruvian people for their hospitality in the beautiful city of Lima and the generous facilities dedicated for this particular event.

Ladies and Gentlemen

The IPCC showed in its fifth assessment report that the Arctic region is especially vulnerable to the effects of climate change. My country has a quarter of its area extending north of the Arctic Circle and the Arctic is thereby of utmost importance to us. But today, I want to draw your attention to the Arctic region, since it is of crucial importance to every single Party in this room. The impacts of climate change in the Arctic will amplify global warming and the related risks. This results from loss of ice cover, impacts of black carbon and thawing of the permafrost in the Arctic. The degree of global sea level rise will largely depend on the extent these changes can be prevented.

Mr President

Protection of the Arctic region and minimization of global sea level rise calls for agreeing on an ambitious 2015 agreement in Paris. Ultimately, vast coastal areas and numerous human lives are at stake.

We all have a clear view by now on what is needed from Lima in order to succeed in Paris. First, we need a decision that will guide us next year, not least in the preparations of our Intended Nationally Determined Contributions. Secondly, we need a good basis for the finalization of the negotiating text for the Paris conference.

To succeed in Paris, it is crucial that the first and following drafts of the negotiating text identify key political choices and remain manageable in terms of size.

Active participation of women will be important in efficient implementation of climate policies. We are very pleased that the Lima work programme on gender was agreed last week. We would like to see gender equality as a guiding principle in the 2015 agreement.

Mr President

Let me now turn to how my country is contributing to global efforts. Finland's domestic long-term goal is to become carbon-neutral.

In June, the Government submitted for parliamentary approval Finland's Climate Change Act. It aims at putting into law a long-term mitigation target of at least 80% emissions reduction by 2050. The act covers both mitigation and adaptation. It is also intended to serve as a tool for the Government and Parliament to reach the emissions reduction targets in the most cost-efficient and systematic way possible.

In October, a roadmap on climate and energy policy until 2050 was released by a Parliamentary Committee covering all major political Parties. This roadmap has a particularly broad support from the Finnish society and confirms that Finland is committed to the EU's goal of reducing greenhouse gas emissions by 80-95% of the 1990 level by 2050.

Finland is one of the first countries to have drawn up a national strategy for adaptation to climate change in 2005. This strategy has been recently updated and spans now till 2022.

We believe that developing cleantech businesses is the solution to combine ambitious climate and economic targets in the future. In 2014, Finland launched its national strategies for cleantech business and bioeconomy, and the goal is to double our cleantech business until 2020. We need wide global utilization of cleantech solutions to reach the climate targets, and Finland has plenty to offer to domestic and international markets. Cleantech business and bioeconomy are the key areas of green growth in the future.

Finland stands ready to help developing countries to achieve the same. Finland aims at contributing 80 million euros, the third largest pledge per capita and per GDP, to the Green Climate Fund during 2015-18. Finland has continuously increased its support for the GEF, contributing 65 million euros to the 6th replenishment, and has been a regular contributor to the Least Developed Countries Fund and the Special Climate Change Fund.

Mr President,

I am convinced that by the end of this week we will reach a positive outcome. In the course of our work we need to keep in mind that our decisions can have long term consequences. I am a mother myself so this is also of a personal concern to me. It is our responsibility to guarantee that the world prevails to our children as beautiful as it is today.

Gracias.

Liite 3. Raportissa käytetyt lyhenteet

ADP	Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action / Durbanin toimintaohjelma
AILAC	Association of Independent Latin American and Caribbean States / Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen itsenäisten valtioiden yhteisö
ALBA	Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América / Väli- ja Etelä-Amerikan valtioista koostuva ilmastoneuvotteluissa ryhmä
AOSIS	Alliance of Small Island States / Pienten saarivaltioiden allianssi
BASIC	Ilmastoneuvotteluissa vuodesta 2009 alkaen toiminut neljän suuren kehitysmaan ryhmä, johon kuuluu Kiina, Intia, Etelä-Afrikka ja Brasilia.
CBDR(-RC)	Common but Differentiated Responsibilities (and respective capabilities) / Yhteiset mutta eriytyvät vastuut (ja suhteelliset kyvyt)
CDM	Clean Development Mechanism / Puhtaan kehityksen mekanismi
CGE	Consultative Group of Experts / Kehitysmaiden kansallisten tiedonantojen tekoa tukeva asiantuntijaryhmä
CMP	Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol / Kioton pöytäkirjan osapuolten konferenssi
COP	Conference of the Parties / Ilmastopimuksen osapuolikokous
EIG	Environmental Integrity Group / Meksiko, Etelä-Korea, Sveitsi, Monaco ja Liechtenstein
ERU	Emission Reduction Unit / Yhteistoteutushankkeista saatava päästövähennysyksikkö
FFSR	Fossil Fuel Subsidy Reform / Fossiilisten polttoaineiden tukien uudistus
GCF	Green Climate Fund / Vihreä ilmastorahasto
GEF	Global Environment Facility / Maailman ympäristörahasto
G77	Kehitysmaiden yhteinen neuvotteluryhmä
I-liitteen maat	OECD- maita vuodelta 1992 sekä Itä- ja Keski-Euroopan siirtymätalousmaita
II-liitteen maat	I-liitteen maat ilman siirtymätalousmaita. Mailla on ilmastopimuksen mukaan velvollisuus tukea kehitysmaita.
ICAO	International Civil Aviation Organisation / Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö
IMF	International Monetary Fund / Kansainvälinen valuuttarahasto
IMO	International Maritime Organisation / Kansainvälien merenkulkujärjestö
INDC	Intended Nationally Determined Contributions / Aiotut kansalliset kontribuutiot
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change / Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli
JI	Joint Implementation / Yhteistoteutus

JISC	Joint Implementation Supervisory Committee / Yhteistoteutuksen ohjauskomitea
LDC	Least Developed Countries / Vähiten kehittyneet maat
LDCF	Least Developed Countries Fund / Vähiten kehittyneiden maiden rahasto
LEG	LDCs Expert Group / Vähiten kehittyneiden maiden asiantuntijaryhmä
LMDC	Like Minded Developing Countries / Samanmielisten kehitysmaiden ryhmä
LULUCF	Land Use, Land Use Change and Forestry / Maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous
MRV	Measurable, Reportable & Verifiable / mittaaminen, raportointi ja todentaminen
NAMA	Nationally Appropriate Mitigation Actions / Kansallisesti soveltuvat päästö toimet
NAP	National Adaptation Plan / Kansallinen sopeutumissuunnitelma
NAPA	National Adaptation Programmes of Action / Vähiten kehittyneiden maiden kansalliset sopeutumisen toimintaohjelmat
NOAK	Nordic working group for global climate negotiations /Maailmanlaajuisen ilmastoneuvotteluiden pohjoismainen työryhmä
NWP	Nairobi Work Program / Nairobinkin työohjelma
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development / Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
REDD	Reducing Emission from Deforestation and Forest Degradation / YK:n metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä ehkäisevä ohjelma kehitysmaissa,
SBI	Subsidiary Body for Implementation / Ilmastopimuksen avustava toimielin toimeenpanoa varten
SBSTA	Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice / Ilmastopimuksen avustava toimielin tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten
SCF	Standing Committee on Finance / Pysyvä rahoituskomitea
SED	Structured expert dialogue / Asiantuntijadialogi
SICA	El Sistema de la Integración Centroamericana / The Central American Integration System / Keski-Amerikan integraatiojärjestelmä
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change / Ilmastomuutosta koskeva YK:n puitesopimus, ns. ilmastopimus
YOUNGO	Youth Nongovernmental Organizations / Kansainvälinen nuorten ilmastoliike